

Na následujících několika desítkách stran je doslovný přepis **Kroniky obce Chržín**. Kniha se mi dostala do ruky někdy začátkem letošního května a ihned jsem ji začala pilně přepisovat. Pravděpodobně nechám Kroniku i naskenovat, ale pro ty, kteří by třeba nemohli vyluštit některé ručně psané pasáže, je tady tato možnost. Opět podotýkám, že jsem zachovala veškeré pravopisné chyby, neboť se domnívám, že to patří k celkovému dojmu.

Kronika začíná rokem 1923 a je vedena až do roku 1938. Pak následuje 11 letá pauza a nadějně se rozjíždí rok 1950. Nicméně za rok 1951 jsou vedeny zápisky jen do února a pak už je kniha prázdná..

Kronikáři byli čtyři. Prvním z nich byl pan Bedřich Pavlíček, nar. 1891 (z čp. 48, předek paní Heleny Pavlíčkové, provdané Kořanové – maminky pana Kořana, jehož rodina dům využívá dodnes jako rekreační). Kroniku psal až do 15.7.1927. Pak se odstěhoval do Kralup a druhým kronikářem se stal pan Bohumil Kapitán, ročník 1898, z čp. 47 – byl to bratr paní Boženy Schovancové, rozené Kapitánové – maminky posledního, čtvrtého kronikáře. Tím byl pan Bohumil Schovanec, na kterého se ještě pamatuji. Kdo byl třetím kronikářem, ale nevím. Přitom jeho popis událostí roku 1938 je velmi působivý (a taky ho hodně zajímalo počasí :-).

Ještě malá poznámka k popisu Májí v roce 1937; některá děvčata, o kterých se tam mluví – jsou – pokud jsem schopna je identifikovat: Růžena Dvořáková, roč. 1919 později provdaná Řezáčová, byla babička pana Miroslava Řezáče z čp. 41. Maryša Jakšová, roč. 1921 – samozřejmě jde o paní Maryšu Hadrbolecovou, která zemřela vloni ve věku 93 let. Jiřinka Štádlíková, roč. 1920, to byla paní Vocásková, která žila se svým mužem v domě čp. 28 (švagrová paní Štádlíkové). Máňa Králová, nar. 1920, provdaná Pavlíčková, sestra pana Oty Krále, hodináře, ta bydlela v domě čp. 42.

Anička Vyklátilová, provdaná Horáková, roč. 1917, byla maminka Vládi Horáka „Špačka“, který bydlí na Uhách. Anička Růžencová, no tady si nejsem jistá, nějaká Anna Růžencová, provdaná Němcová (do Budihostic) tu žila, ale byla ročník 1923, takže by jí bylo teprve 14.. to asi nebude ona. Ta „dívčica“ u Novotných, to byla určitě paní Božena Novotná, roč 1919, provdaná Knoflíčková (dům čp. 56, dnes Plátkovi).

Takže: kdo máte zájem, ponořte se do historie obce, možná, že se vám některé pasáže budou zdát málo dobrodružné, ale musíme si uvědomit, že většina obyvatel byli rolníci a počasí pro ně bylo mnohem důležitější než pro nás. Akční příhodu najdete na konci roku 1933 (pro mne to bylo překvapivé, jmenovaná Františka byla hodná a mírná „teta Fanyňka“, kterou jsem poznala jako starou paní přátelící se s mou babičkou...) A něco dojemného? Zkuste 27.3.1935... A rok 1938? Tak ten je akční celý...Pěkné počtení přeje

Helena Malečková

V Chržíně, dne 14. června 2015

PAMĚTNÍ KNIHA

Kniha tato založená dne 31. srpna 1923 pro místní obec Chržín panem starostou Václavem Kořánem, obchodníkem a rolníkem z Chržína čp. 45.

Zápisy od počátku knihy vedl Bedřich Pavlíček z Chržína čp. 48, úředník lidové pojišťovny „Čechoslavia“ v Praze.

Monolok ze Zemského Archivu z roku 1870.

Chržín farní ves, 44 domů, 268 obyvatel, 3 židé, 12 evangelíků, opodál na vrchu farní chrám sv. Klimenta z roku 1691, připomíná se co taký již ve 14. století. Též nachází se tam škola a mlýn.

Kronika tato čítá 141 listů.

Popis obce.

Naše obec čítající nyní 58 čísel, jest položena částečně v údolí při silnici, která vede z obce Uh přes Budohostice na Velvary. Druhá, větší část roztroušena jest na mírném návrší, které se pne až ku hřbitovu. Směrem severním k hoře Řípu stojí řada domků, lidově od pradávna nazvaná Brčkov. Náš bývalý řídící učitel p. Josef Smetana říkával nám vždy ve škole, že domky v obci jsou rozběhnuty po stráni jak ovečky v Betlémě. Na západní straně vine se malý potok od Velvar směrem k Sazené jménem Červený potok, do kterého se vlévá poboční tok, který pohání mlýn nynější majetek pana Kamží.

Na návrší směrem východním stojí katolický hřbitov uprostřed s kostelem patrona Klimenta z roku 1691 jeden z nejstarších kostelů tohoto patrona v Čechách. V sousedství jest postavena škola obecná trojtřídká, kterou od roku 1920 spravuje řídící učitel pan Josef Martínek, s tímto tohoto času spolupůsobí p.p. učitelé Karel Krollmus a Vlad. Kyncl. Prvý jest rodem z Chržína, syn též jednoho zde kdysi působícího řídícího učitele,

Dole pod školou nachází se fara, starobylá budova, která má svých pozemků na 150 korců; nynější farář jménem P.d. Josef Moldán, který sem byl dosazen asi od roku 1912.

Celková výměra obecní obnáší..... z toho luk a ostatní pastviny, které se obyčejně každý rok ve veřejné dražbě prodávají. Uprostřed návsi nachází se obecní domek přízemní, v kterém jest zařízena obecní kancelář. Ostatní 3 místnosti jsou obyčejně pronajaty dle potřeby, zdejším příslušníkům, kteří nemohou dočasně jinde pro sebe byt si zaopatřiti. Ta nouze bytů rozmohla se hlavně nyní v čase poválečném, kde na stavbu domku, pro drahotu nebylo ani možno pomyslit.

Obecní a veškeré polnosti Chržína sousedí s obcí Budohosticemi, Louckou, Sazenou, Podhořany a Uhy. Obec sama náleží k okresní správě politické do Kralup, bernímu úřadu Velvarskému, tamtéž poštovnímu a telegrafnímu úřadu a okresnímu soudu, železniční stanicí do Veltrus i Velvar.

Katolického občanstva jest zde toho času převážna většina náležející ke zdejšímu farnímu úřadu, evangelíků celkem asi 16 osob, kteří náležejí k farnímu úřadu do Ledčic. Hřbitov mají též v obci, který jest postaven na severní straně. Též od roku 1921 dosti občanů vystoupilo z církve římsko-katolické a přidalo se k nově utvořené česko-slovenské, něco málo jich z církve vystoupilo a dosud k žádné se nepřiklonilo, tak zvaná sekta bezvěrců.

V obci nachází se sbor dobrovolných hasičů založený v roce 1904 panem Čeňkem Chmelařem a Františkem Misterkou rolníkem z Chržína a bývalým obecním starostou, který také dlouhý čas byl jeho velitelem. Nynějším jest pan Antonín Langr dělník a domkář z Chržína. Sbor skládá se asi z 25 členů činných a mnoha přispívajících, kteří se doplňují z občanů jak chržinských, tak budohostických i uhovských.

Obecní volby.

Roku 1919 při prvních volbách za vlády Českosl. Republiky, za místního a politického starostu zvolen byl pan František Misterka rolník z Chržína, který úřad tento již po dvě období před tím zastával. Po jednom roce byl, totiž roku 1920, okresní správou politickou jmenován pan Karel Krollmus předsedou správní komise, která byla toho času pověřena vésti obecní záležitosti. Po krátkém čase vzdal se tento z důvodů zdravotních této funkce, kterou po něm převzal až do roku 1921 pan Karel Šimek železniční zřízenec z Chržína. Jmenovaného roku byly vypsány nové volby, při kterých byl zvolen za politického starostu spojených obcí Chržín, Budohostice a Kamenice pan Václav Kořán obchodník a rolník z Chržína, kdežto funkcí obecního starosty byl pověřen pan Karel Šimek. Volby v roce 1923 se v naší obce neobdývaly, jelikož obecní zastupitelstvo nezastává svou funkci předepsanou řadu let.

Podle sčítání lidu z roku 1921 jest v obci obyvatel. Obec naše jest nyní dosti zchudlá, jelikož několik hospodářských a to největších usedlostí majitelů úplně pronajali. Jest to statek pana Josefa Srbka, který jest přednostou účtárny Daňkovy továrny v Praze, pana Josefa Jirkovského, který již od roku 1900 své polnosti pronajal a žije od toho času na výmiňku, dále statek pana Hartmana, který byl koupen od bývalé majitelky paní Pavlíčkové, konečně sama fara, která má svých pozemků na 150 korců. Průmysl v obci

samé se nenachází žádný. Obchod jest zde jeden pana Václava Kořána, který tento i s domkem svého času zakoupil od p. Horálka, dále dva hostince, pana Josefa Novotného a Frant. Efflera, který tento zdědil po svém zemřelém otci.

Vojenské cvičení.

Ve dnech 30. a 31. srpna 1923 odbývalo se u nás vojenské cvičení armády československé v místech kolem Brčkova, evangelického hřbitova, v Žižínách až blíže k obci Sazené. Vojsko táhlo dvěma proudy; jeden „přátelské“ od Prahy přes Kralupy, Velvary až k výše uvedeným místům, a druhý proud „nepřátelských“ od Litoměřic přes Louckou, a potom před naší vesničkou nastala srážka. Cvičení toto bylo prvním za doby naší samostatnosti, které poskytlo našim lidem, zvláště mládeži zábavnou podívanou. Vojsko bylo všude vřele uvítáno a také dle možnosti pohoštěno. Dne 31. srpna na večer bylo cvičení ukončeno a vojsko odtáhlo směrem na Veltrusy do Mladé a Milovic, kdež bylo cvičení zakončeno střelbou na „ostro“. Poslední vojenské cvičení odbývalo se za doby starého Rakouska v roce 1902 skoro v těch samých místech.

Úmrtí.

Dne 5. října 1923 zemřela paní Marie Kodlová, vdova po řediteli cukrovaru, matka paní Martínkové choti zdejšího pana řidičího učitele. Tělesné pozůstatky zesnulé byly dne 12. října t.r. v pražském městském krematoriu v 1 hodině odpoledne zpopelněny. Zpopelnění toto bylo první z naší obce, neboť až dosud byl každý zemřelý občan pohřben na zdejším hřbitově.

Epidemie spalniček.

Asi v polovici měsíce prosince roku 1923 vyskytla se v naší obci spála i dětská nemoc spalničky. Obojí řádilo v celém okolí dosti krutě a zvláště u nás bylo touto nemocí hodně rodin postiženo. Ubohé děti zakoušely mnoho útrap a bolestí a obyčejně ku konci této, dostavil se tak zvaný černý kašel, který byl postrachem pro děti. Našeho občana pana Jaroslava Růžence onemocněly obě jeho dcerušky, které se potácely dlouhý čas touto nemocí a také maličká asi 7 měsíční Jarmilka dne 7. února 1924 onemocnění podlehla.

Světová válka z roku 1914-1918

O této válce netřeba se zde v této knize mnoho rozepisovati, neb k tomu účelu budou jiné spisy založeny a též světové dějiny poučí budoucí o tomto zlu veškerého člověčenstva.

Pouze třeba podotknouti, že naše obyvatelstvo bylo velice pobouřeno vyhlášením této války, neb tak jako všude museli všichni zbraně schopní mužové poslechnouti hlasu mobilisace a nastoupiti u svých pluků, třeba, že tak nečinili ze svého přesvědčení. Několik hochů počtem 8 sloužili toho času u řadového vojska, vykonávající tak svou železnou vnucenou povinnost. Jmenovitě ani nelze tady uváděti všichni povolané, nebo každý do 50 roků svého věku, aspoň trochu schopný, musel nastoupiti vojenskou službu. Odvody byly stále na programu, takže kdo nebyl poprvé odveden, jistě tomu později

neušel.

Povinností mojí jest zde uvést na prvním místě jména těch, kteří bojovali pod jhem rakousko-uherského praporu, aniž by se dočkali naší slavné a radostné samostatnosti „Republiky Československé“. Josef Bláha, bývalý obecní strážník, zanechal vdovu a 5 dětí, Ondřej Zaus, dělník, vdovu a 5 dětí, Václav Hrouda, kolář, vdovu a 4 dítky. Ze svobodných následující: Václav Piskáček obchodník, Josef Ekhard syn malorolníka, František Pařízek holič, Antonín Rubeš dělník, Václav Bláha dělník, Jaroslav Chmelař dělník a posléze bratři Karel a Ladislav Novotný synové bývalého místního starosty a rolníka z Chržína, Josef Martinovský dělník.

Vděčná vzpomínka budiž jejich památce; vyjma prvních dvou, všichni v mladém věku opustili kruh svých milých.

Na druhém místě jména těch, kteří svým působením ve vojsku československém pomáhali tvořit náš samostatný stát, co legionáři:

Poznámka (Uvedeni jsou dle stáří)

Ruští legionáři: František Hrouda učitel, Antonín Kapitán strážník státní policie v Praze, Oldřich Kořan spolumajitel uzenářské firmy v Praze, Josef Král malíř a domkář, Karel Kohout tohoto času hostinský, Josef Jaroš zedník a Václav Ekhard malorolník

Francouzský legionář: Josef Voves, zřízenec čsl. státních drah.

Italští legionáři: Ota Kroupa soukromník, Methoděj Bartoš zvěrokleštič a Adolf Makovec rotmistr čsl. vojska.

Tato stať o válce měla být uvedena na předních listech této knihy, ale každý čtenář jistě i toto promine, neb neměl jsem dosud dostatečně zpracovaný program tento.

1924

Letošní rok začal s dosti velikou zimou, neb sních, který napadl již před vánocemi v minulém roce a udržoval se stále, neb vždy za čas ho trochu přibýlo. Mrazy v měsíci lednu i únoru byly veliké a časté, všeobecně se mluvilo, že není skoro pamětníka takové zlé zimy. Dítka užily tentokráte dostatečně sáňkování neb sněhu se od nás vůbec nechtělo odejít.

Plesy se všude v okolí odbývaly vesele – neb „masopust“ byl skutečně dlouhý až do 4. března. U nás v obci pořádali místní hasiči svůj ples hasičský dne 12. ledna. A tak plynula zima zvolně dál a každý nespokojeně očekával lepších časů. Právě před tím byla všeobecná stávka v uhelných dolech a žádné zásoby uhlí lidi neměli.

Úmrtí.

Jako každá zima, tak také tato si vyžádala své lidské oběti. Dne 23. února odvezl náš občan pan Václav Kodrle svého synáčka asi 5ti měsíčního do dětské nemocnice v Praze na vyšetření. Děcko mu přijali s tou radou, aby ho tam nechal na ošetřování. Nebylo tam však dlouho, ještě ten den večer v 9 h zemřelo následkem spalniček, které tady před měsícem zle řádily.

Dne 25. února odpoledne o 5 h zemřela náhlou smrtí paní Anna Santorová ve stáří 72 roků. Žila celý svůj život v samé práci a lopotě se svým dědouškem, který před mnoha léty ve mlýně pana Kamži při řezání slámy přišel o pravou ruku, která mu byla až k lokti uříznuta. V tomto čase obývali jednu světničku v obecním domku a tak trávili pozdní večer svého života v úplné shodě. Uvedeného dne drala ještě peří u paní Misterkové ve statku a k večeru když šla domů jen několik kroků před obecním domkem náhle byla postižena srdeční mrtvicí, které asi v půl hodině podlehla, aniž by vůbec byla k jasnému vědomí přišla. Dne 28. února byla za hojné účasti občanstva a sboru zdejšího hasičstva na zdejším hřbitově uložena ku věčnému spánku.

Průběh letošní zimy byl celkem ostrý, byla krutá a dlouhá, sníh ležel ještě v měsíci dubnu a držel se houževnatě. Také ještě v měsíci květnu v prvním týdnu byly slabší mrazy, které poškodily zeleniny. Potom teprve nastalo trochu lepší počasí, zvláště pro naše hospodáře bylo ze začátku velice příznivé, nebo vždy ještě v čas se dostavily dostatečné deště.

Stavební ruch.

Po dlouhém čase, asi po 30 létech přibyl nám opět v obci jeden nový domek; stavební ruch začal se trochu probouzet. Občan Josef Horák postavil si rodný domek na vyvlastněném pozemku od dvora uhovského v místech podél cesty u „Křížku“ pod Brčkovem. V sousedství jeho prodáno bylo několik parcel, na kterých počne se stavěti později. Náklad na domek činil asi Kč 12.000,- nepočítaje v to jeho práci, lámání kamene a jiných jeho prací. Místní hostinský pan Frant. Effler při příležitosti převzetí hostinské

koncese od své matky na sebe, byl nucen celý hostinec přestavěti téměř od základů. Pro další čepování a provádění tanečních zábav nebyl již způsobilý. Sál rozšířil na horní zahrádku směrem k farní budově do šíře a do dálky zvětšil o jednu sousední místnost; vše nechal moderně zařídit. Náklad celý na tuto stavbu činil asi Kč 60.000,-. Dále nynější starosta p. Kořan přestavěl na svém dvoře ze základů stodolu a chlévy, kterážto práce stála v nynějším čase asi Kč 35 000,-.

Úmrtí.

Dne 8. května zemřela Melicharová ve věku 21 roků. Smrt nastala následkem nemoci po porodu; děcko samo zůstalo na živu, které zatím si vzaly na vychování její matka a sestra.

Dne 6. července svátek Mistra Jana Husa

Letošního, jakož i loňského roku oslavovali jsme v naší obci den památky upálení Mistra Jana Husa slavnostním způsobem. V místním hostinci u p. Efflera na dvoře sešlo se občanstvo místní i z okolních obcí, aby se zúčastnilo tohoto národního svátku. Pan učitel Kyncl zahájil přednáškou schůzi. Objasnil celý život, působení našeho Mistra a jeho neskonale zásluhy pro náš národ. Po přednášce zahrála kapela národní hymny a „Hranice vzplála“ a průvod ve velikém počtu se odebral k evangelickému hřbitovu, kde za zpěvů národních písní byla zapálена hranice.

Ku konci měsíce července v čas žní nastaly slušné deště, které sklizení obilí zdržovaly a byla obava, že se ani dobře nesklidí – a skutečně občané hodně si se vším museli pospíšiti, aby ještě včas a hlavně za sucha dostali úrodu do stodol. Na panských polích dvoru Nelahozeves ještě v měsíci říjnu byly sem a tam roztrouseny žitné i ovesné panáky. Jinak šlo vše stejným chodem v před nezadržitelně, beze všech zvláštních změn.

Úmrtí.

Dne 20. srpna v 12 h. polední zemřel občan Antonín Škabrada, domkář a malorolník z Chržína. Pohřeb jeho konal se dne 23. srpna na místním katolickém hřbitově. Žil celkem skrovně ve svém životě, rád se oddával užitečné četbě a své vědomosti tím nabyté uplatňoval jak ve svém hospodářství tak radou pro své sousedy. Poslední dobou déle churavěl plicní chorobou, které také ve stáří 65 roků podlehl. Zanechal vdovu, která jest místní porodní asistentkou a jednu ještě neprovdanou dceru.

Dne 19. října otevřel p. Effler svůj nový sál k první taneční zábavě.

Dne 28. října na den oslavy 6. výročí naší samostatnosti sehráli zdejší ochotníci hasičného sboru divadelní představení „Legionářova nevěsta“ za režie p. Šnýdra ze Sazené za hojně účasti. Souhra i děj sám se velice líbil.

Dne 3. listopadu našel občan Václav Kočí z Chržína na obecním pozemku za farní budovou směrem jihovýchodním zakopanou kostru v písku. Podle vyšetření se tam

nalézala asi 40 roků. Lebeční kost byla proražena a soudilo se, že se tam asi udál zločin.

Úmrtí.

Dne 10. listopadu zemřela paní Makovcová v pozhnaném věku 85 let. Dne 12. listop. byla za hojně účasti občanů pohřbena na evangelickém hřbitově. Žila téměř celý věk skromně. Byla ženou pokrývače, který zemřel již před mnoha léty. Dožila se i pravnoučátka a byla toho času nejstarší z obce.

Podzimek byl dosti slušný, mrazy sice v počátku listopadu se objevily, ale nebyly veliké. Později vůbec polevily a krátce před vánocemi docela mohli rolníci orat své pozemky. Sníh se objevil sice, ale tak málo, že ani den nezůstal a tak uplynul konec roku aniž by byl napadl.

Pro zajímavost a upomínku pro pozdější doby uvádím zde některé ceny ku konci roku:

Panský oblek střední druh Kč 400,-, střevíce šněrovací Kč 100,-, klobouk Kč 50,-, košile Kč 22,-.

Životní potřeby: bochník chleba Kč 5,-, kilogram cukru Kč 5.20m kg. mouky Kč 4,-, kg.hovězího masa Kč 15,-, vepřové Kč 16,-, kg.sádla Kč 17,-, kg.másla 24,-.

Zajímavo jest také uvést ceny z najmutých polí:

Z jednoho korce pole v „loucké“ platili nájemníci až 200 kg pšenice a veškeré daně a obecní přírážky, kolem obce na lehčí půdě 100 kg neb 80 kg pšenice. Metr.cent pšenice prodával se až az Kč 190,- ječmene 200,- Kč až 240,-, brambory q Kč 60,-. Takže ceny veškeré proti roku 1923 značně stouply, zvláště u mouky byl vzestup veliký, která se v několika dnech prodávala až za Kč 4.50.

Starý rok minul zcela klidně, počasí slušné bez velkých mrazů, ba docela bez sněhu.

1925

Počátek roku začal docela bez obvyklé zimy, ani v Krkonoších podle zpráv nebylo letos žádného sněhu, docela některé dny byly pěkně slunečné, že nebylo pamětníka na takový pěkný den v lednu.

Dne 3. ledna pořádali zdejší hasiči opět svůj ples, který byl hodně navštíven.

Celý čas až do měsíce března, počasí zůstalo pěkné, téměř bez mrazů a sněhu. Letošní zima má vůbec podivné vrtochy. Vánoce podobaly se spíše velikonočům, neměly svého kouzelného, bílého půvabu sněhového. Chumelenice sněhové letošní zima neměla. Teprve dne 10.března dopoledne, kde křoviny již pučely a čekali jsme zanedlouho i první květy, spustila se nad naší krajinou první chumelenice. Ale i to se nechá omluvit, snad to patří k té letošní vrtošivé zimě, snad úlohu aprila převzal, aby letošní zima i na svém sklonku byla aprilová. Vítr fučel, sněhové vločky padaly. Praha byla zahalena v bělostné

roucho na rozhraní prvních jarních dnů.

Dne 8. března v hostinci u „Efflerů“ odpoledne konala se veřejná schůze lidu za účelem postavení památníku padlým vojínům, která byla dosti četně navštívena. Předsedou schůze zvolen byl řidičí učitel pan Josef Martínek. Průběh schůze byl bouřlivý a občanstvo bylo rozděleno na několik táborů. K vysvětlení musíme poznamenati, že v obecní schůzi před tím byl podán návrh, aby z obecní pokladny bylo věnováno na postavení tohoto památníku Kč 1.000,- , které se měly obecními přírážkami hraditi. Návrh tento však vzbudil veliký odpor u druhé strany s odůvodněním, aby se obec položkou touto nezatěžovala. Po zralé úvaze druhé, byl návrh odvolán a na to potom byla svolána ona schůze lidu.

Zde promluvílo několik řečníků, kteří byli pro postavení památníku, i druzí, kteří návrh na podporu od obce zamítli. Debata byla chvílemi dosti prudká. Posléze ujal se slova místní učitel p. Krolmus, který velice pěknými a vřelými slovy přednesl význam onoho památníku, že národ náš je takřka povinnen, hrdinům padlým pro naši samostatnost, věnovat tuto posmrtnou památku. Řečník svými slovy ihned si naklonil velikou část posluchačstva, které mu velice živě přisvědčovalo. Téměř po 3/4 hodinové řeči končil svou řeč slavným prohlášením, že památník se u nás stavět bude i kdyby se proti tomu všichni vzepřeli a vyzýval občanstvo s ním smýšlející, aby ho všemožně v tom podporovalo. Schůze byla zakončena s tím rozhodnutím, že dne 12. března ustanoveno bude komité, které si vezme za úkol postavení památníku.

Oslava pana prezidenta

Dne 15. března pořádal místní osvětový odbor akademii na oslavu 75. narozenin našeho milovaného „tatička presidenta“. Na počátku této akademie přednesl celý život pana presidenta pan ing. Panuška z Prahy. Účast byla veliká, třeba bylo právě nepěkné počasí. Po přednášce při akademii účinkovali řidičí učitel pan Martínek s chotí, páni učitelé Krolmus a Himera. Též spoluúčinkovalo několik hochů na housle a hlavně při zpěvech dosti školních dítek. Celá slavnost byla posluchačstvem velice pozorně sledována, a účinkujícím projeveno upřímné uznání.

Jarní čas byl velice pěkný a slibný všestranně. Již počátkem měsíce května nastala veselá sezona ke koupání a držela se dosti, počasí jinak mírné bez velikých změn. Později však nastaly chladnější dny, takže koupání časem vůbec přestalo.

Živelné pohromy.

Dne 11. srpna postihla naši krajinu (tak jako na mnoha jiných místech naší republiky, i jiných států) veliká živelní pohroma. V noci asi v 1 h spustil se ohromný vítr, který vzápětí vystřídal hustý a prudký déšť, ten potrvál asi půl 3 h. Oblaka byla stále osvětlena a blesky se ustavičně křížovaly, můžeme směle říci „nastal soudný den“. Ráno potom viděli občané, že voda v potocích značně vstoupila, takže se všude přelévala přes břehy na sousední pozemky. Směrem od Velvar podél potoka, k panské louce uhovské, dále k Sazené byla nížina cela pod vodou. Po potoce plavalo mnoho obilných snopů, která voda cestou sebrala. Našemu rolníku p. Karlu Šarbochovi vichřice noční porazila a povalila téměř celou drátěnou chmelnici a z velké části voda zatopila, takže utrpěl

velikou škodu. Celkem naše obec byla značně poškozena.

Sbírka: V měsíci květnu byla podle rozhodnutí komitě pro postavení památníků padlým vojínům učiněna veřejná sbírka, která díky dobrým vlastencům v obci, vynesla přes půl druhého tisíce Kč. Celkem dostoupila v tom čase asi na Kč 3.600,- . Bylo původně zamýšleno, že se v tomto roce pomník postaví, ale následkem některých obtíží hlavně finančních, byla celá záležitost odložena na příští rok. Bohužel, že naše obec bude jedna z posledních z okolí pro tuto akci.

Stavební ruch:

Letos poznovu na stavebních místech u „Křížku“ počal vesele stavební ruch, a následující občané postavili si své nové domky: p. Antonín Pokorný, podomní obchodník, p. Jaroslav Růženec, zedník, p. Josef Kodrle, dělník ve velvarském cukrovaru. Dále směrem k „Záduši“ postavil pan Josef Král stodolu, dole u silnice na témtže pozemku pod skálou postavil si p. Josef Štrop, strojník domek, a v záhybu silnice jeho bratr p. Ant. Štrop zedník stodolu.

Přestavbu domku provedla paní Anna Škabradová v čísle 47 a p. Josef Pavlíček v čísle 48. Později p. Josef Novotný nechal znovuzřídití svůj sál. Celkově byly vystavěny v letošním roce 4 domky, takže počet čísel v naší obci vzrostl na 63 domky. Poměrně se staví u nás málo než v jiných obcích, jako na Uhách, Sazené a jinde, ale vysvětlitelné jest, že naše obec jest také poměrně nejchudší z okolí.

Volby do obce:

V měsíci červnu odbyvaly se u nás volby do obce, při kterých byly výsledky stejné jako posledně. Byly postaveny celkem tři kandidátky: občanská I., občanská II. s domkářská. Změny nenastaly téměř žádné takže páni starostové podrželi nadále své úřady: politický pan Václav Kořan a obecní pan Karel Šimek. Členové obecního zastupitelstva se trochu pozměnili.

Den 6. července

Letošního roku na oslavu Mistra Jana Husi podle ujednání obecního zastupitelstva měla býti na tento den objednána hudba p. Votavi ze Sazené. Jelikož tato ale nebyla pro tento den volná, byla tudíž oslava odložena o týden později. Škoda, ač to byl svátek našeho národního mučedníka poprvé státem česko-slovenským uznán, u nás se musela oslava odložit. Na místo spáleniště přesto dostavilo se hojnost občanů i se školními dětmi a rozešli se teprve potom, když jim bylo vysvětleno, že slavnost se bude konati za týden.....

Dne 12. července byla pak hranice zapálena již za mnohem slabší návštěvy.

Požár:

Dne 27. července v neděli téměř v poledne vypukl oheň v číslev domku paní Barbory Pařízkové, který se v malé chvíli velice rozmohl. Místní sbor hasičský pod vedením p. Antonína Langra hleděl hlavně zachránit sousední domek p. Chmelaře. Škoda byla částečně kryta pojištěním.

Den 28. října:

Svátek naší samostatnosti byl oslaven místní školou a večer pak u p. Efflera hrou divadelní „Osudy legionářovi“, v tomto roce za poměrně malé návštěvy.

Úmrtí:

Dne 8. listopadu zemřel pan Václav Pavíza, soukromník ve stáří 75 roků. Dne 19. listopadu zemřela Helenka Kodrlová ve mladičském věku 4 let, na zápal mozkových blan.

Volba do parlamentu:

Dne 15. listopadu pak odbývaly se volby do poslanecké sněmovny a do senátu. V naší obci bylo celkem odevzdáno 342 platných hlasů do poslanecké sněmovny (Ovšem čítající obce Budohostice a Kamenice Dolní.) Poměr odevzdaných hlasů byl následující:

Kandidátka č. 3	Strana agrární a konservativní	počet hlasů	7
"	č. 5 Československá strana soc.dem.	"	68
"	č. 8 Česk.str.živnost.obchod.středostavovská	"	12
"	č.14 Česk.strana domk.a malozemědělská	"	93
"	č.15 Komunistická strana českosl,	"	34
"	č.17 Německá stran.nár. Sociální	"	1
"	č.20 Československá národ.demokracie	"	7
"	č.21 - " - strana socialistická	"	24
"	č.22 Republ. strana zeměd.a malor.lidu	"	88
"	č. 26 Českosl.strana lidová	"	7
"	č, 27 Německý svaz zemědělský	"	1
celkem hlasů			342

Na listině č. 14 kandidoval z naší obce na prvním místě pan Karel Krolmus, odb. Učitel z Chržína a dále pan Jan Jaroš maloročník. Strana tato byla v naší obci nejsilnější, ze všech ostatních kandidátek. Dva hlasy byly neplatné.

Prvý sníh letos.

Dne 12. XI. Spustil se nad naší krajinou první sníh a padal až do večera, první sníh, který zahalil celou krajinu bílým hávem a potrvál asi 4 dny. Až v měsíci prosinci asi v polovici nastala tuhá zima, která potrvála až do konce roku, dosti krutá na nynější poměry, neb drahotní poměry se v lepší nezměnily, spíše podražilo; tím ukončen rok 1925 beze všech pozoruhodných změn.

1926

Jakým počasím minulý rok končil, v těch samých šlépějích pokračoval rok 1926. Zima tuhá, sněhu dosti, i mrazivé a mlhavé dny nechyběly. Práce v zimním čase pro zdejší dělnictvo celkem málo, mnoho lidí na zahálce, takže hmotné poměry pro pracující lid dosti neutěšené. Pro stavby vyhlídky nebyly veliké, nebo stavební materiál, hlavně dříví podražilo, takže je obava, že stavební ruch bude spíše v menší míře než v letech minulých. Tady v blízkosti jest sice stavba elektrárenské budovy zahájena v Miřovicích (Mířejovice) několik lidí mají přeci naději na zaměstnání v jarním čase, ale což platno, když tak tuhá zima nyní nedovolí jiné práce, takže zahálkou, totiž nezaměstnaností přicházejí lidé o své výdělky, a tím také nemohou krýti výlohy pro své domácnosti. Celkem nálada neutěšená.

V prvních jarních dnech letošních objevilo se zde v naší vesničce také radio. Zavedli si ho asi dva občané, ale po veřejném koncertu v měsíci březnu, v hostinci pana Novotného, kde byla postavena 5ti lampová stanice přidalo se více občanů, zvláště, když bylo veřejně v novinách oznámeno, že měsíční poplatek se snižuje z Kč 15,- na Kč 10,-. Byly zde zavedeny celkem stanice kristalové, pouze jedna stanice zhotovena ma 2 lampy. Občani, majitelé kristalových stanic jsou odkázáni pouze na vysílací stanici z Prahy, ale jsou spokojeni, poněvadž tato program vysílací stále lepší a slibuje v letošních dnech, že bude vysílati celý průběh VIII. sletu všesokolského z Prahy.

Stavby:

Jak v minulých letech stavební ruch se čile vzdmáhal, tak letošního roku úplně zanikl. Následkem zhoršených poměrů žádná stavba se zde nepodnikla, vyjma snad nějaké nutné opravy.

Počasí počátkem jara bylo pěkné, hlavně měsíc květen se vyznamenal. V prvním týdnu června nastaly však deštivé a chladné dny. Několik dnů bezustání přšelo v celém širém kraji, voda v potocích kvapem stoupla. U nás oba potoky nemohly velké přívaly vody pojmout, a ta se potom vylévala na obou stranách břehu. Od Velvar počínaje po lukách kolem mlýna až k pastvinám a k Sazené, všechny luka a přilehlé pozemky byly několikrát potopeny, a voda se zde držela vždy několik domů. Občané tím utrpěli značné škody, zvláště na lukách, nebo sena nemohli vůbec proi krmení sklízeti, všechno zaplaveno a obaleno blátem. Také na jiné plodiny hospodářské v okolí potoků to mělo zhoubný vliv, hlavně na řepu, nebo ta místy buď vůbec vyhníla neb zakrněla. Škodu tím utrpěla naše obec značnou, hlavně když nebyla někomu poskytnuta žádná náhrada za to. Teprve počátkem měsíce července, počasí se ustálilo.

Volba politického starosty

V měsíci červnu t.r. resignoval p. Kořan na úřad politického starosty, a při nové volně širšího zastupitelstva byl zvolen pan Jan Heveroch

Den 6. července 1926

Husova oslava byla letošního roku vykonána důstojným způsobem, za součinnosti obec.a školního úřadu. V hostinci pan Eflera byl svolán tábor, kde promluvil pan Kolátor z Hled'sebi. Potom šel průvod doprovodem hudby vesničkou na místo spáleniště k evangel.hřbitovu, kde zaspívána píseň „Hranice vzplála“ a státní hymny. Účast byla velická.

Počasí v měsíci červenci bylo velice pěkné, zvláště ve dnech letošního sokolského sletu. Teprve ku konci července nastaly deštivé a chladné dny, které se protáhly až daleko do srpna, takže sezona na koupání tím velice utrpěla. Práce polní se však dosti dobře povedly, ač opožděně a úroda na průběh letošního času byla uspokojivá.

Počátkem podzimu velice podražilo. Hlavně životní potřeby, cukr, mouka a chleba stouply značně. Následkem toho také bylo podáno mnoho žádostí o zvýšení mezd, což bylo částečně uznáváno.

28.říjen 1926

Osvětová komise pořádala v hostince p.Novotného oslavu 28.Října, památku 8. výročí prohlášení naší československé samostatnosti. Jako slavnostní řečník byl pozván p. Kolátor z Hled'sebi, který obrazně vyličil veliký význam tohoto národního svátku. Přednesl částečně dějiny národa českého, od dob příchodu praotce Čecha na horu Říp, vyličil naše nejšťastnější časy, doby českých bratří, a léta smutná počínaje roku 1526,nastolení prvního Habsburka, Ferdinanda I. , dále doby Pobělohorské; naší úplnou národní porobu. Postupně vyličil vznik našeho národního odboje před vznikem světové války, a hlavně převrat roku 1918, nazval výstižně zmrtvýchvstání našeho národa

československého. Přítomným obecnstvem byl celý proslov se zájmem vyslechnut a za hudby státních hymen byla oslava ukončena. Návštěva nebyla však tak velká, jak by bylo žádoucí. Snad pokročilý čas, opožděné polní práce, byly příčinou, že obyvatelstvo naší vesničky se nesešlo, jak by si tento den zasluhoval.

Podzimní čas ubíhal stejným tempem dále, spíše se počasí ustálilo na lepší stupeň. Práce polní se pohodlně mohly dodělati a hlavně zima se dlouho nehlásila, což lidé zdejší jistě rádi viděli, nebo dražota nepolevila a poměry výdělkové se nezlepšily. Přišel pomalu čas vánoční a sníh dosud k nám nezabloudil, což opravdu poskytovalo obavu, že jestli nastanou holomrazy, že vymrznou podzimní osivy. Počasí však, až do konce roku bylo mírné bez mrazů, ale také bez sněhu. Rok ukončen bez zvláštních změn v místních poměrech.

1927

Tento počal tím samým časem jako poslední měsíc v roce minulém, suché dny, dosti slušné bez mrazu a bez deště. Polní práce se mohly dosti dobře dokončovat, které ještě v posledních loňských měsících nebyly hotovy. Práce, hlavně na stavbách nerušeně byly dodělávány, takže v některých místech se nepřerušili. Teprve 5. ledna napadlo u nás málo sněhu a objevily se slabé mrazy. Ale docela malé, takže hostinští mají obavu, že ani ledu nebude.

Úmrtí:

Dne 6. ledna v 5h .ráno zastřelil se z revolveru Josef Voves, zaměstnanec státních drah ve výslužbě. Odejel den před tím do Prahy, kam byl volán ke zdravotní prohlídce za příčinou zjištění schopnosti ku práci. Byl uznán opět na jeden rok neschopným a tu si zoufal. Byl právě na den stár 30 roků, otcem 4 dítek úplně nezaopatřených nejmladší asi rok staré. Dne 11. ledna byl převezen do Velvar, kde jeho zůstatky byly pohřbeny na občanský hřbitov. Náboženství byl metodistického. Dlouho se již na sebevraždu připravoval, a stále své ženě s ní vyhrožoval; dvakráte se mu jeho pokus nezdařil, stěžoval si stále na svoji nezhojitelnou nemoc, a proto zpráva o jeho zastřelení se ani mnoho osadu nepřekvapila. Zanechal však vdovu bez prostředků a 4 dítky jak v předu uvedeno, což skutečně byla těžká situace pro tuto rodinu.

Počasí stále pokračovalo mírně dále, střídaly se vlhké dny se slabými mrazy, ale sněhu nenapadlo.

Úmrtí:

Dne 17. ledna zemřela pí. Anna Hanzlová, vdova po dělníku bezdětná ve stáří 62 roků. Byla povahy veselé po celý svůj život, ač tento jí nepřinesl žádné blaho, byla nucena po celý život pracovati při hospodářských pracích v poměrech dosti neutěšených., byla však oblíbena u lidu pro svoji veselou povahu. Pohřeb její se konal dne ve středu dne 19.ledna na zdejší katolický hřbitov při dosti velké účasti obyvatelstva.

Zimní počasí jakoby ani letošního roku nemohlo k nám se dostat, dny plynuly jeden za druhých za pěkné pohody a sněhu, ani mrazům se k nám nechtělo, což chudším lidem nebylo nikterak proti mysli, neb mohli dosti uhlí ušetřit, což v této pokročilé době bývá opakem. Ale pro rolníky to nebyl čas právě vítaným, neboť pole osetá, zela stále prázdnotou beze sněhu a byla obava, že holomrazy zničí veškerou úrodu. Sníh se časem málo objevil, ale opět přes den roztál, poněvadž sluníčko přemohlo slabé mrazy.

Tak uplynul čas, až skoro do poloviny března, kdy nastaly trochu silnější mrazy, což hostinští ihned využili a zásobili své prázdné, dosud ledárny. Sníh však jako z učarování dosud nepřicházel.

Úmrtí:

Dne 10. března zemřela pí. Anna Rubešová, vdova po tesaři ve věku 71 roků. Zažila ve svém životě mnoho útrap, mnoho starostí a strádání. Muž zemřel již mnoha roky, a zanechal jí dosti dětí. Ve válečném čase žila se svojí nejmladší dcerou a syna Antonína měla u vojska, která jak v předu uvedeno padl na italském bojišti roku 1916. Dne 12.března byla pohřbena na zdejší katol.hřbitov,

Čas plynul slušně dále, slabší mrazy, občas se objevily, ale sníh letošního roku se dosud našeho kraje bojí, a ani snad v horách se neukázal. Rolníci ovšem nepohlízejí na to počasí s uspokojením, stran zimního osiva, neb nají obavu, že budou muset většinu na jaře zaorat, poněvadž to buď špatně vzešlo, neb pomrzlo.

Před 2 roky jednalo se také v naší obci o postavení památníku padlým zdejším občanům. Ale nedošlo k tomu, komité vybrané peníze předalo pokladníkovi, ale celá akce přišla pomalu k zapomenutí z neznámých příčin.

Teprve letošního roku sešlo se opět nové komité ustanovilo podmínky a stanovilo schůzi na 14.dubna t.r. V hostinci u „Efflerů“. V ten den potom rozhodlo se několik členů komité odstoupiti, a na základě toho stanovena nová schůze na den 17.dubna. V neděli potom sešlo se nové i staré komité, zvolilo svého předsedu, p. Josefa Martínka, místopředsedu p. Františka Misterku st., a dva jednatele, Bedřicha Pavlíčka a Frant. Efflera.

Na to byl projednán zevrubně celý postup této akce a stanoven den 19.červen pro odhalení pomníku. Po mnoho jiných schůzích, docházelo však vždycky k rozporům v jednání, a hlavně kvůli volbě místa pomníku a potom místo pro samou slavnost. Část členů rozhodlo se pro místo na návsi u obecního domku a část u Misterkových, konečně když nedošlo k shodě bylo usneseno, že dva členové, jednatele, obejdou se sběrací listinou dárci, aby sami rozhodli se pro místo. Při této akce rozhodlo se tedy pro místo u Misterkových.

Úmrtí.

Dne 25.dubna v noci zemřel Matěj Kořan, bývalý strojník, ve stáří 67 roků. V mladých letech pracoval ve strojárně v Letkách, kde jednoho dne, ve stáří 30 roků byl zraněn na jedno oko, a dobou špatného léčení přišel o obě oči. Byl takto postaven do bedrného stavu se svojí rodinou, a aby aspoň částečně rodině své prospěl opatřil si flašinet a tak nuzně vydělával na chlén. Dne 27.byl pohřben na zdejší katolický hřbitov, hojně občanů jej na poslední cestě doprovodilo.

Úmrtí.

Dne 2.května, tedy právě za týden zemřela pí. Marie Kodrlová, manželka dlouholetého hlídače ve velvarském cukrovaru ve stáří 69 roků. Pohřeb její konal se dne 4.května na zdejší katolický hřbitov.

Dne 1. června prodal svůj obchod pan Václav Kořan p. Františku Kazetskému ze Sazené, pronajal své budovy i polnosti a sám se přestěhoval do Prahy ke svým bratrům, kteří tam mají továrnu na uzeniny. Nový obchodník se čile vžil v nové poměry, zvelebil

obchod po p. Kořanovi a tím si získal veškeré občanstvo.

Dne 9. června prodala svůj domek p. Kořanová vdova po Matěji, p. Kolářovi z Velvar, který ten opravil a zřídil v něm obchod a tím se Chržín obohatil, již dlouhý čas po zániku obchodu p. Chmelaře, byl pouze jeden obchod v obci.

Slavnost odhalení pomníku dne 19. června, se konala při pěkné pohodě za veliké účasti lidu jak zdejšího tak okolního. Slavnost se velice pěkně vydařila, hlavně finančně dobře dopadla, a tím se ukončil celý spor, který v naší obci letošní jaro vládl.

Nový domek si opět pod „Brčkovem“ postavil pan Rudolf Makovec nákladem asi 16.000,- Kč, a tím opětně rozmnožil počet domků v Chržíně.

Další čas plynul svým tempem dále beze všech změn, Žně počaly letošního roku dosti pozdě, následkem špatného počasí na jaře. Dne 13. července spustila se veliká bouře s průtrží mračen a způsobila dosti škod. Hned však dne 15. července, spustila se nová bouře s krupobitím, která zničila místy úplně letošní úrodu, a chyba hlavně byla že velice málo občanů bylo pojištěno pro případ krupobití.

Od této chvíle se mění rukopis, kroniku začíná psát někdo jiný.

Úmrtí

27. srpna zemřel zdejší občan Josef Kodrle zaměstnanec cukrovaru ve Velvarech po delší vnitřní nemoci, kterou onemocněl již ve světové válce, které se po celou dobu jejího konání zúčastnil. Odešel člověk dobrý a veselý, neužil svého nového domku, který si „u Křížku“ postavil. Zemřel bezdětný.

Žně prošly průběhem dosti klidným, úroda dosti pěkná až na výnos pruhu kolem kostela, kde byla škoda až 70 %.

Dne 28. října uspořádala osvět.komise za spoluúčasti školní mládeže vedené učitelským sborem akademii na oslavu 9tého výročí trvání republiky.

Úmrtí

30. listopadu zemřel Antonín Cibulka, dělník a domkář, který svůj život lopotný zasvětil práci. Byl též hrobníkem na zdejším evangelickém hřbitově, kde byl též pochován za účasti občanů a hasič.sboru, jehož byl členem.

18. prosince pořádala osvětová komise slavnostní nadílku vánočního stromku, při které dítky byly poděleny knihou, vánočkou čajem a cukrovím.

Zima spěje vstříc, padá dosti sněhu při mírných mrazech.

V kronice je nalepena fotografie pana Bedřicha Pavlíčka, prvního kronikáře.

Prvý kronikář obce Chržína psal tuto kroniku do 15.července 1927. Narodil se v Chržíně

6.III.1891. Od roku 1897 navštěvoval obecnou školu v Chržíně a potom měšť.školu ve Velvarech. V roce 1906-1908 učil se řemeslu holičskému v Roudnici n.L. R. 1912 byl odveden a narukoval k 22.pluku polních myslivců do jižních Tyrol. Jako aktivní voják šel do světové války na ruské bojiště, kde byl r. 1915 raněn. Po druhé byl raněn dne 22.června 1916 na frontě italské a z vojny propuštěn 31.XII. 1919. Roku 1919 absolvoval obchodní školu Maděrovu v Praze. Od 1.X. 1920 nastoupil místo u Lidové pojišťovny „Čechoslavie“ v Praze. Přestěhováním se do Kralup m.Vlt.další vedení kroniky přerušil. U občanstva byl velice oblíben.

B. Kapitán

Druhý kronikář (*psáno opět jiným (třetím) písmem – jedná se pouze o informaci o příštím kronikáři, takže dále je kronika psána opět písmem číslo 2.*) Bohumil Kapitán nar. 13.června 1898 v Chržíně, vychodil ob.šk. V Chržíně a měšť.školu ve Velvarech. V dubnu 1916 vyučil se zedníkem a ještě téhož měsíce byl odveden a 11.května 1916 stár necelých 18 roků narukoval k ppl.č.28 do Bruku Muzou (*špatně čitelné*) ve Štýrsku. Po 6 týdenním výcviku odjel na Italskou frontu a po vyhlášení války s Rumunskem byl přeložen k dom.pl.č.9 Litoměřice. Na frontě Rumunské pobyl až do stát.převratu. Za 29 měsíců voj.služby byl 27 měsíců na frontě u těžkých kulometů, v r. 1919 zúčastnil se osvob.akce na Slovensku kde pobyl 4 měs. V srpnu 1920 byl povýšen na desátníka čs. Armády a v lednu 1921 byl propuštěn po 5ti letém vojančení na trvalou dovolenou.

1928

Leden prochází velice klidně při mírných mrazech a s dosti sněhem.

Únor byl velice mírný a v březnu při obstojném počasí počínají polní práce.

Duben jest dosti deštný napočteno srážek 91/6. Jako předešlá léta tak i letos panuje všeobecný stavební ruch a zedníci zdejší obce rozjíždějí se po práci až do Prahy.

Plat zednický pohyboval se od Kč 5,- - 6.50 i více a plat dělníka u zedníků od Kč 3.50-4.50 a nebylo zde vzácností, že když z rodiny jezdili za prací do Prahy 3.členové, tak přiváželi domů také až 1.000,- Kč týdně.

Dne 22.-28. dubna veliké lijáky při nichž stoupá voda v červeném potoku a zátopa způsobuje velké škody na lukách a na „mezistruží“.

Květen míjí při krásném počasí, vodních srážek 32.6.

Dne 16. června začínají u nás žně, kosí se žita u kostela. Vodních srážek napočteno 34.0

Úroda v letošním roce jest pěkná, žně minuly klidným tempem, začíná se orati a znovu síti ozimy vítr fouká a přichází pomalu podzim.

Dne 28. října pořádala zdejší škola oficiální slavnost za účasti občanstva desetiletí trvání Republiky československé. O významu památného 28. října a o jubileu tomto promluvil řid.uč.Jos. Martínek.

Dne 13tého listopadu slaví se jako každoročně obvyklé posvícení a občané mající všechnu polní práci odbytu, oddávají se posvícenskému 2dennímu veselí.

Úmrtí

Dne 13.prosince raněn byl mrtvicí ve Velvarech občan Chržínský Václav Kodrle když odcházel od lékařské prohlídky. Byl dlouholetým zaměstnancem cukrovaru ve Velvarech. Přechkal o rok svého nejstaršího syna Josefa. Pohřeb vykonán na katolický hřbitov za účasti všeho občanstva z Chržína a okolí.

Téhož dne dokončil svůj život po několik roků trvající nemoci Alois Štrop, strážník obce zdejší. Tuto službu zastával po dobu 24.roků a v jeho období služebním nenaskytlo se nikdy žádných závad bezpečnostních. Byl všeobecně vážen pro svou dobrou a milou povhu a na důkaz toho byl pohřben za velké účasti občanstva, sboru hasičského a kolegů strážníků z celého okresu na katolický hřbitov.

Zima začíná silnými mrazy 15 až 18°. Celý rok minul zcela klidně žádných zvláštních událostí se nepříhodilo.

1929

Leden přichází s velikými mrazy 10 až 40°. Není pamětníka tak kruté zimy jako roku letošního. Dle záznamů byly podobné as 3.mrazy před 153 roky a hned zase nastala obleva kdežto letošního roku mrzlo stále a sníh ve výšce 40 cm.ležel přes dva měsíce. Největší mráz v naší obci byl z 10.na 11.února a to 39°C. Největší pak mráz v Čechách a v celé střední Evropě byl v Českých Budějovicích a to 44°C. Mnoho ptactva zmrzlo a zající běhali až do vesnic hledati si potravu a lidé je brali do úkrytů a tuto jim poskytovali. Mnoho bramborů ve sklepích zmrzlo a čeho škoda nejvíce, všecko ovocné stromoví! V naší obci zmrzlo na 3.000 stromů. Škoda těch krásných sadů a alejí, ani za 50 roků snad zde podobných nebude. Téměř v každé rodině jevil se veliký nedostatek uhlí a topilo se všeobecně dřívím. I na zdejší škole muselo pro nedostatek uhlí býti zastaveno vyučování. Doprava po silnicích byla znemožněna následkem závějí místy až 1 1/2 m. Střechy se prohýbaly pod tíží sněhu a tento musel být odstraňován. *Fotografie s popiskem: Odklizení sněhu 20.3.1929 se střechy stodoly a kolny u Misterků č. 15.*

Připojené foto potvrzuje pravdivost této události. Na obrázku jsou vyfotografováni zleva: kočí Alois, rolník František Misterka, jeho dcera Anna, jeho syn František a kočí Vaší Kricner, foto pořídil fotoamatér p. Učitel Dvořák, který toho roku na zdejší škole působil.

Úmrtí

16. března zemřel syn Boh. Čipery hostinského Bohumil ve stáří 4 měs.a pochován jen na zdejším hřbitově. Boh. Čipera, hostinský koupil hostinec od Josefa Novotného.

21. března zemřel Jaromír Kořán syn Anny Hroudové ve stáří 3 měs.

25. března zemřela Anna Kolářová manželka obchodníka v čís.pop.28, ve stáří 50 let po těžké nemoci. Zanechala dva hochy. Pochována jest na zdejším hřbitově. Když už zde se zmiňuji o čp. 28, domek tento byl koupen Josefem Kolářem od pí. Kořánové, vdově po slepém Matěji Kořánovi a zřídil v něm obchod smíšený. Pí. Kořánová se odstěhovala ku své dceři do Nelahozevsi.

Duben

Hospodáři procházejí svými pozemky a prohlízejí stav ozimů a sadů po kruté zimě a schledávají, že známky kruté zimy jeví se nejvíce na stromoví, aniž by ublížily ozimu.

Květen

Stromy začínají se zelenat, ale rychle chřadnou a odumírají, tak, že v naší obci veškeré sady jsou zničeny. Celková ztráta stromů jeví se v naší obci takto: u třešní 800 kusů, u višní 40 kusů, jabloní 700 kusů, hrušní 60, švestek 1.000 kusů, sliv 20 kusů a několik ořechů. Celkem zahynulo 2.680 stromů. V celé republice zhynulo kol 7.5 mil.stromů.

Úmrtí

11. července zemřela paní Ludmila Piskáčková, soukromnice, vdova po Jos. Piskáčkovi rolníku č.p. 16, t.č. V Praze u své dcery L. Perlíkové, odkud byla převezena do naší obce

a za velké účasti pohřbena na zdejší hřbitově.

Žně míjejí klidným tempem a výnos je průměrný.

15. září odchází ze zdejší školy zasloužilý učitel Karel Krolmus, který byl jmenován odb. učitelem v Kralupech m. Vlt. Jmenovaný byl dlouholetým členem obecního zastupitelstva a jeho jméno bylo známo široko na Velvarsko – Kralupsko a i v okresech okolních jako redaktora a vydavatele krajského časopisu „Rodné brázdy“, který později zanikl. Za jeho působení stala se zdejší obec hodně známou jako politická výspa. Hrával rád divadlo a působil jako režisér v domácím divadelním kroužku. Byl též nadaným hudebníkem.

Úmrtí

30. září zemřela Barbora Pařízková, vdova po Františku Pařízkovi bývalém kováři. Její život byl trpký pro samé obtíže rodinné. Pochována na zdejší hřbitově.

16. října zemřela Marie Novotná matka Marie Jarošové manž. Jana Jaroše malorolníka z č.p. 15. Pochována byla na zdejší hřbitově.

V týž den odchází na zdravotní dovolenou pan řídí učitel Josef Martínek a zatimní správu školy převzal uč. Jan Dvořák.

27. října byly vykonány volby do senátu a poslanecké sněmovny.

Úmrtí

2. listopadu zemřela Rozálie Efflerová vdova po Josefu Efflerovi hostinském č.p. 14 a pochována za účasti občanstva a sboru hasičského na zdejší hřbitově.

13. listopadu odbývalo se obvyklé posvícení.

22. prosince konala osvětová komis za účasti školy vánoční nadílku „Efflerů“. Všechny dítky byly poděleny dárky.

V měsíci prosinci byla zima mírná, sněhu málo.

..

1930

Leden oproti roku minulému byl mnohem příznivější. Jako každoročně tak i letos konán tradiční hasičský ples, který staří pracovníci hasičtí i s mladými dodrželi až do rána bílého...

Únor jest dosti mírný. Mnoho ještě zbylých stromů loňskou katastrofou postižených se vykopává,

9. března ku poctě narozenin presidenta repub. T.G. Masaryka sehráno byla zdejšími ochotníky div.hra „Na polském zámku“ která ukončena živým obrazem „Hold presidentovi Masarykovi“. Účinkoval v něm: Šnýdr Jaroslav (režiser), O. Růženec, A. Hašourek, J. Čermák z Uhů, uč. Slaviček, R. Pařízková, Věra a Anna Kočová, M. Štropová a legionáři: Josef Král, Václav Ekhard, Antonín Srb z Uhů. Pocta zakončena státní hymnou.

Úmrtí:

26. března zemřela Anna Škabradová, vdova, z čís.p. 41. Zesnulá byla porodní asistentkou a mnoha občanům pomohla na svět. Za hojné účasti pohřbena na zdejším hřbitově. Dožila se 72 let.

Dne 30. března zemřela Rozarie Kricnerová domkářka, manželka Františka Kricnera. Po delší nemoci zemřela ve stáří 59 roků a pochována na zdejším hřbitově,

Duben.

V tomto měsíci přistěhoval se do statku p. J, Srbka p. Jos, Klapka rolník z Bubovic u

Berouna jako nájemce celé usedlosti ve výměře korců kteréžto pozemky byly drobně rozparcelovány občanům Chržinským a Budíhostickým. Nájemné činí kg pšenice z 1. korce. Cena 1.q. Pšenice pohybuje se mezi 160 – 180 Kč.

Květen

Z nařízení vlády bylo provedeno sčítání zemědělských závodů po celé republice. Celková výměra zdejší obce byla 871 ha 64 arů. Na ornou půdu připadá: 615 ha 74 arů, na louky 59 ha na zahrady 3 ha 83 arů, na lesní půdu 45 arů, na parky 69 arů, zastavěná plocha 877 arů. Z toho bylo oseto pšenicí: 100 ha 31 arů, žita 53 ha 81 arů, ječmene 124 ha.53 arů, ovsem 22 ha 38 a, fazole 42 arů, hrách 75 arů, čočka 7 arů, vikev 1 ha 20 a., bob 1 ha 73 arů, směska 3 ha 99 a., mák 1.13 ha, hořčice 51 arů, chmel 3.93 ha, kmín 4 arů, bramboru raných 94 arů, zimních 36.21 ha, cukrovka 138 ha, krmné řepy 5 ha. Krmné mrkve 2.90 ha, zelí 6 arů, kapusta 5 arů, květák 5 arů, okurky 5 arů, cerele 6 arů, petržele 4 ary, cibule 18 arů, česnek 14 arů, pícniny 41 ha. Takový byl stav ku dni 27.5.1930 (ze zápisu sčítacího komisaře).

Úmrtí

Dne 18. června zemřel Ant. Zábranský, rolník čp. 26Po vleklé nemoci ve věku 59.roků. Hospodařil na své rodné chalupě od mládí. Byl členem obecního zastupitelstva a sboru dobr.hasičů jež jej též na poslední cestě doprovodili. Manželka jeho za krátkou dobu usedlost prodala Miroslavu Piskačkovi rodáku zdejšímu z čp. 16 t.č. Nájemci známé pražské hospody „Boudy“ v Celetné ul.za 110.000 Kč a odstěhovala se ku své sestře do Neratovic. Na chalupě nyní hospodaří švagr majitelův Bedřich Růženec.

Dnem 1. července odchází do výslužby Josef Martínek, řídící učitel z Chržína. Působil na zdejší škole po dobu 27.roků jako učitel a od roku 1919 jako správce školy. Jak u zdejšího tak i u vùkolního občanstva byl velice oblíben pro dobrou, milou a nenáročnou povahu. Rád s občany při sklence piva pobesedoval a vesel byl. Všechno občanstvo a sbor hasičský jehož byl starostou budou jej dlouho vzpomínati. Odstěhoval se s rodinou do Lobečku – Kralupy.

Sklizňový výnos letošního roku jest: pšenice 7-9 q žito 4-6 q, ječmen 6-8 q na 1. kor.

28. října jako každoročně, uspořádala správa školy za účasti občanstva oslavu samostatnosti.

Posvícení minulo klidně jakož i celý listopad.

Prosinec přichází s mírnými mrazíky. 21. pros. byla uspořádána vánoční nadílka pro školní dítky v hostinci u Efflerů za účasti učitelského sboru a pí. Jakšové manž.nájemce zdejšího mlýna, která zpěvy doprovázela na klavír. Program pořádaný při nadílce se velice líbil.

Úmrtí

Dne zemřel Josef Moldán farář zdejší v nemocnici u Milosrdných Bratří v Praze a byl k poslednímu odpočinku převezen do své rodné obce na Šumavě. Ve zdejší obci působil 18 roků. Byl povahy tiché a klidné. Čest budiž jeho památce.

1931

Leden prošel při mírné zimě zcela hladce.

Úmrtí

11. února zemřela Božena Makovcová, svobod.ve stáří .roků. Po trpné, vleklé nemoci opustila truchlící rodiče a sourozence a za doprovodu družiček,mláďenců a občanstva pochována na zdejší hřbitově. Byla dcerou zdejšího hrobníka.

21. března zemřel Antonín Pokorný, kolovrátkář, ve stáří 65 roků neuživ nově postaveného domku. Jeho život byl vystřídán – dobrým i zlým. Provozoval obchod se starým železem a hadry a byl znám na celém podřipsku pod přezdívkou „Tonda litina“. Poměry jeho se měnily stále k horšímu čímž trpěl i jeho kůň „Šemík“ který nakonec zašel hladem! Jiného si koupit nemohl a musel se svojí ženou tahat káru (byl to vlastně předeek od vozu) sám. Poslední dobu svého života nemoha následkem nemoci již dobře chodit, sedal si též na káru a žena jej tahala. Na konec mu jeho živnost zcela upadla a ku konic svého života chodil s kolovrátkem.

Jarní práce začínají v plném tempu, počasí jest příznivé, takže bylo vše v čas zaseto. Za připomenutí zde stojí, že poměry pracovní již od roku 1930 se horší, projevuje se ochabnutí stavebního ruchu následkem toho řemeslníci mají méně práce a mezi sezonním dělnictvem projevuje se částečná nezaměstnanost.

Dne 1. července nastoupil místo řídícího učitele p. Josef Vaněček nar. 18.VIII.1883 v Praze.

Za kostelem v žižínách již jsou pokoseny žita a za několik dní začnou pravděpodobně žně na všech stranách.

Září. Žně roku letošního jsou za pěkného počasí odbyty. Výnos jejich po 1.korci byl následující: ječmen 6-9 q, pšenice 6-9 q, žito 4-5 q, oves 4-6 q. (*1 korec = 2 877.5 m²*). Ceny: žito 115 Kč, ječmn 130 Kč, pšenice 165 Kč, oves 110 Kč. Časté vydatné deště přivodily, že se směska sklízela až ku konci září.

Říjen. Oslava 28. října ve škole při níž věcně promluvil p.uč. Krtil.

Listopad. Po čtyřletém období konány byly dne 11.t.měs.volby do obcí a jelikož na týž den připadá posvícení bylo nutno toto podle zákona odložit.

Kandidovali tyto strany:

soc.demokraté	86 hlasů – 4 mandáty
občanská Budihostice	88 hlasů – 4 mandáty
nár.socialisté	55 hlasů - 3 mandáty
obč.Chržín	53 hlasů - 3 mandáty
obč. Chržín	<u>26 hlasů – 3 mandáty</u>
	308 hlasů - 15 mandátů

Dne 28.list.provedena volba starosty a zvolen p. Josef Štrop nejmladší člen zastupitelstva, čítající teprve 30 let.

Dne 15. t.měs. převzal po svém otci František Misterka mladší, hospodářství v č.p. 15.

Úmrtí

Dne 3.t.měs. zemřela Veronika Šimková manželka okresního cestáře Jana Šimka. Po dlouholeté nemoci dotrpěla žena tichá a nenáročná, Za účasti občanstva a hasičů pohřbena na zdejší hřbitově,

Zima ohlásila se kolem 20.prosince mírným mrazíkem a popraškem sněhovým, který potrvál až do konce roku.

Úmrtí

Dne 12. července t.r. zemřel v Budihosticích Josef Smetana řídící učitel v.v.ve stáří 73.roků. Působil na zdejší škole 35 roků (od r. 1884-1919). Vychoval 2 generace a byl všeobecně oblíben. Na poslední cestě jej doprovodil sbor dobr.hasičů a občanstvo zdejší a vůkolní. Za obec se s ním rozloučil Fr.Misterka starší, za učitelský sbor říd.uč. Vaněček, který tklivým proslovem ocenil jeho zásluhy. Zesnulý byl 16.7. v Praze zpopelněn a urna uložena do pomníku rodiny Ezrovi na hřbitově zdejší.

Dne 21.června konal náš sbor dobr.hasičů slavnosti na počest 25ho trvání sboru. Pořad: O 8 h.ranní navštívila 7.členná skupina hroby zemřelých hasičů na obou hřbitovech. Odpoledne průvod obcí od mostu ku pomníku padlých kde promluvil uč. M. Nápravník ze Sazené za mrtvé vojáky hasiče. Od pomníku odchod na důvr „u Efflerů“, kde provedeno pěkné cvičení žáků, žákyň, žen a mužů pod vedením br.Jar.Šnýdra. O 4.h.odp. nastupují staří hasiči a starosta župy br. A. Faisl po krásných slovech odevzdal diplomy za 25ti letou činnost následujícím: Jos. Martínkovi, Fr. Misterkovi st., Ant. Langrovi, Ant. Kapitánovi, Fr. Makovcovi, Ad. Makovcovi, Janu Šimkovi, Jos. Ekhardovi. Po rozdání diplomů zahrála hudba státní hymny.

Dne 12.května vypukl o 2hé hodině noční oheň v domě Aloisie Kricnerové. Při vynášení nábytku byli zraněni zřítivším se štítem členové místního hasič.sboru František Štrop, který byl zraněn na hlavě a Oldřich Linhart, jemuž byla přeražena noha. Oba ošetřil přivolaný lékař Dr. Pavlík z Velvar. Škoda hmotná nebyla velká jelikož domek byl na spadnutí a kryta pojištěním.

Tyto poznámky byly následkem přehlédnutí uvedeny po uzávěrce roku.

1932

Zima v lednu a únoru byla zcela mírná, sněhu málo. Zato ale krutě ulehla na pracující lid, který následkem nezaměstnanosti si nemohl uložit žádných úspor na zimu. Proto ministerstvo soc.péče po dohodě s vládou jest nuceno podporovati živitelé rodin ve stát.stravovací akci, totiž, vydává poukázky v hodnotě 10 Kč které starosta obce vypíše a předá nezaměstnanému, který je povinen vzít si na tuto poukázku výhradně zboží u místního obchodníka.

Stav nezaměstnaných v této době jest 17.živitelů rodin a potrvá vydávání poukázek pro ně vždy do konce května.

16.února vyhořel domek čp. 6 patřící Ed.Štádlíkovi, obuvníku, který se přistěhoval z Velvar. Oheň, který trval celkem 3 hodiny lokalizován byl členy místního has.sboru.

Úmrtí

20.dubna zemřela Alžběta Jarošová manželka Jos. Jaroše, obuvníka z Chržína ve věku 70 let. Po několik roků nežila se svým mužem a bydlela u svého syna Václava Petru. Byla veselé povahy a pro svou dobrotu byla všeobecně vážená. Za doprovodu hasičů a občanstva byla pohřbena na kat.hřbitově.

Počasí v dubnu bylo pěkné všechny polní práce včas hotovy.

Úmrtí

Dne 28. května zemřel Antonín Kapitán zedník, čp. 54. stár 71. roků na zápal plic. Zesnulý (otec současného kronikáře) byl jedním ze zakládajících členů sboru dobr. hasičů v Chržíně, dlouholetým jeho pokladníkem, po několik období členem obecního zastupitelstva, průkopník strany socialně demokratické od píky. Zemřel člověk, ryziho charakteru. Pochován jest na malém hřbitově evangelickém, kamž jej doprovodil sbor hasičský a mnoho občanů. Bud' čest Vaší památce drahý tatínku.

Počasí v květnu jest krásné, úroda na polích se ukazuje velice pěkná.

Dne 5. června po pěkném teplém dni přihnál s kol 5té h. odp. od západu hustý černošedý mrak, který přinesl na vše, co tak krásně vegetovalo úplnou zhoubu. Děsné krupobití, které zastihlo pruh od Budihostic po pastviny „k Uhám“ a „žiziny“, za kostelem zničilo vše, co mělo klas a list. Škoda katastrofální na polích lukách i cestách. Kroupy velikosti až holubiho vejce ležely ve výši 15-20 cm ještě místy druhý den. Škoda celková byla as 70 %. Na popud posl. Hatiny a předsedy posl. sněmovny Malypetra, který osobně byl polnosti katastrofou stíženě schlédnouti, ustavil okresní úřad komise v obci pro zjišťování škod a ta intervencemi docílila, že pro obec Chržín bylo přiděleno prostř. Hosp. družstva ve Velvarech krmiv a zboží v ceně 28.000 Kč čímž byla mnoha postiženým onou živelní katastrofou pomoheno.

Za téměř nepřetržitých dešťů rozvodňuje se Červený potok který zaplavuje luka a tak co nezničily kroupy, ničí voda.

Konečně deště ustaly a hospodaři sekají do země utlučená žita a sejí hrách a kukuřice ke krmení.

Dne 14. června převzal syn Čenka Klomínského Václav hospodářství od rodičů vzal si za ženu Růženu Petříčkovou z Budihostic zrestauroval dům čp. 18 a starou dosud krytinu doškovou nahradil krytem eternitovým.

Úmrtí

Dne 17. června zemřel František Patyk bývalý ruský zajatec. Dotyčný měl pronajatý obchod v domku čp. 28 Zemřel na tuberkulozu plic a zanechal zde 3 děti sirotky o které se nyní pečlivě stará jejich nevlastní matka.

Směrem k obci Uhům u silnice postavil si domek Josef Bubeníček dělník z Chržína který nese čp. 64. Pomalounku naše obec vzrůstá.

Dne 6. VII. Konala Osvětová komise se sborem dobr. hasičů oslavu Husovu, která byla občanstvem hojně navštívena.

Úmrtí

Dne 20/9 zemřel v Kladně v nemocnici náš občan Jan Kroupa ve stáří 77 roků. Byl

převezen do naší obce a pochován na katol.hřbitově. Jmenovaný býval majitelem hostince a hosp.čp. 25. Ač již stár, rád zasahoval do místních poměrů, povahy neklidné, jaký skutečně i jeho život od mládí byl. Odevzdal zadlužený majetek svému zeti a odešel na Kladensko, kde pracoval jako horník. Dočkva se malé pensičky odstěhoval se do naší obce a žil v čp. 25 na výměnku. Velice se rád chlubil a velice zábavným bylo jeho vyprávění, jak jel kdys vlakem do Prahy a nějaký „nóbl“ pán se jej pta, není-li tatíček Masaryk! Sám u sebe byl přesvědčen že skutečně jest panu presidentu podoben což však pravdou nebylo.

Podzimní čas dosti příznivý na deště. Ceny obilí klesají, ječmen, žito a oves pod 100 Kč, pšenice 130 Kč.

Dne 28. října konala se v host.u Efflerů oslava národního svátku pořádaná školní mládeží. Byla velice četně navštívena a bohatý program náležitě aplaudován.

Leden.

Zima proniká ostrými severními větry a mrazy až 20°. Sníh ležel slabě na polích.

Úmrtí

Dne 22. ledna zemřel Čeněk Jakš st. nájemce zdejšího mlýna který byl na odp.u své dcery Julie Řehákové v Sazené. Pochován byl do rodinné hrobky na zdejším kat.hřbitově. Zemřel člověk dobrý, který vzláště ve světové válce zdejším lidem mnoho vypomohl jak semletím obilí, tak i prodejem mouky což bez úř.povolení bylo velmi přísně stíháno. Čest buď jeho památce.

Nový domek vedle Jos.Bubeníčka postavil si Václav Šimral zedník a hudebník z Uhů. Domek nese čp.65.

U mostu podél silnice postavili si domky Václav Marek, krejčí z Budihostic, čp. 67, dále Oldřich Linhart, zedník z Chržína, čp. 68 a Čeněk Jakš ml. čp. 69

Jarní počasí nebylo na vodní srážky nijak příznivé.

Dne 19/6 byl hledán pramen pro studnu na škole pomocí virgule měděné proutkařem Rob.Kellichem z Orasie u Loun. Nejvýhodnější pramen našel u školní zahrádky směr ku vsi ve hloubce 22 m. a tam se začalo s kopáním studně. Stavbu provedla studnařská fa Jar. Heřt z Černčic u Loun. Hloubka studny jest 28 m. její vyhotovení stálo i s čerpadlem 13.620 Kč. Dříve obstarával dodávku vody na školu trkač, který byl umístěn v zahradě p.Šarbocha.

Dne 18/6 konal zdejší sbor hasičský slavnost „věnování praporu hasičskému dorostu“ věnovaný Oldřichem Brtníkem býv.náj.velkostatku na Uhách a čestným členem ha.sboru zdejšího. Odpoledne ve 2 h.byl sraz místního sboru a hostů ze sborů okolních „u mostu“ a s hudbou v čele šel obcí ku pomníku padlých, kde promluvil odb. učitel M. Nápravník ze Sazené krásným proslovem o významu pomníku a jich vztahu k našemu národnímu osvobození. Jeho tklivá řeč byla většinou posluchačstva vyslechnuta se slzami v očích a odměněna bouřlivým potleskem. Od pomníku šel průvod na dvůr u „Efflerů“ kde provedeno cvičení dorostu nacvičené vzdělavatelem sboru Jaroslavem Šnýdrem. Velice zdařilé cviky byly vřele aplaudovány a jak dorost tak i vzdělavatel velice chváleni. Též cviky žen a mužů se velmi líbily. Pak následovalo odevzdávání praporu který osobně dorostu odevzdal dárce Oldřich Brtník který dojat, nabádal dorost ke další pilné činnosti. Slavnost odevzdávání praporu ukončena zahráním národní hymny a pak při koncertě oddali se návštěvníci všeobecnému veselí.

Žně, které normálně začaly byly velice vydatné. Všechno obilí nádherně sypalo, pšenice 7-10 q. Ječmen 6-9 q oves 6-10 q, žito 5-8 q – dle bonity půdy. Velikou úrodou cena obilí klesala pod normál rentability. Ceny: pšenice 120 Kč, žito 75 Kč, ječmen 82, oves 67 Kč. Počasí ve žních suché, beze srážek, což mělo vliv na podzimní osev, nedalo se ani síti a kdo zasil ozimy, trvala také plně dva měsíce, nežli vzešly.

Sklizeň řepy byla též pod normál 20-50 q na 1 korci (normální výnos 70-120 q).

Suché letní a podzimní počasí zavinilo že píce nebyla žádná a hospodáři byli nuceni odprodávat dobytek.

Úmrtí

Dne 11/7 zemřel Václav Římal dělník na odpočinku v čp. 3 u své dcery Kateřiny Vyklátlové, stár 77 r. Dlouhá léta bydlel ve Vídni a po státním převratu přestěhoval se do naší obce a zde po 12ti letech skončil. Byl povahy veselý a zvláště při pivě byl saný šprým. Odpočívá na katolickém hřbitově.

Dne 3/X opustil navždy domov svůj František Effler, hostinský v čp. 14. Zemřel po těžké krční a plicní chorobě v nemocnici „na Bulovce“ v Praze, odkud byl převezen do naší obce a na katolickém hřbitově pochován, stár 35. roků. Svůj mladistvý život prožil ve světové válce, kdež byl též po dvakrát raněn a v r. 1918 již znechucen rakouským vojenským režimem, zběhl od svého pluku (8. zeměbranecký pluk) a ač četnictvem hledán, dovedl se vždy dobře ukrýti, takže se šťastně dočkal státního převratu. Jako čsl. voják byl superarbitrován. Po přestavění hostince byl finančně velice zatížen a bránil se do poslední chvíle špatným poměrům, odešel, odkud není návratu, zanechav zde vdovu a dvě nezletilé dcery. Jako velitel sboru dobr. hasičů, byl doprovázen na poslední cestě téměř všemi členy sboru a množstvím občanstva.

V tento den byli obyvatelé vzrušeni sebevraždou zločince a vraha Antonína Proše který se ukrýval před bezpečnostními orgány v domku čp. 38 patřící Frant. Vovsové, vdově po Francouzském legionáři Josefu Vovsovi, která jej tajně ukrývala, takže nikdo neměl tušení, že obec naše hostí podobné individuum. Vovsová s ním udržovala intimní styky na účet býv. milence Fr. Barcala ze žárlivosti jej zradil a udal bezpeč. orgánům. Základem četnické stanice ve Velvarech v čele s velitelem Barešem, štáb. stráž. Matějem a Rýdlem a součinnosti obecního hlídače A. Langra a býv. milence Vovsové, Barcala, byl prohlédnut byl Vovsová, až v úkrytu za skříní, která kryla vchod do sklípku na brambory byl oběven. Velitel Bareš vyzval jej jménem zákona by se vzdal – načež on odpověděl: živého mě nedostanete – a střelil se do spánku s opakovací pistolí. Ihned byl zalarmován celý četnický aparát s pátračkou z Kladna a z Mostu a začalo ihned zatýkání všech osob které byli s ním ve spojení. Byla to tlupa o 70 členech a Proš byl jejich vůdcem. Byl to lupič mezinárodní, který jezdil až do Francie a Belgie, na severu Čech byl znám jako „postrach severu“. Zatkuta byla i Vovsová a Barcal a jejich nejbližší příbuzenstvo. Zločinec tento narodil se v Oseku, okres Duchcov příslušný do Zlovětic okres Podbořany byl stár 34 roků. Pochován byl na obec. ev. hřbitov v pravém rohu na východní straně u vrat.

Vlhký podzim posloužil ke zasetí ozimu jehož ranné setí bylo předcházejícím suchem nemožné.

Zima střídavá, mrazíky, sníh, obleva.

1934

Leden i únor byl zcela mírný.

V březnu při pěkném počasí počaly jarní polní práce, až na několik menších dešťů stále hezké dny takže jarní práce pokračovaly rychlým tempem.

Dnem 1. dubna rozpuštěny byly spojené obce Chržín – Budihostice – Dolní Kamenice a utvořena samostatná obec Chržín a obce Budihostice a Dolní Kamenice a byly do nich jmenováni správní komise až do nových voleb obecních.

Dne 4. dubna sněhová vánice, sníh ležel 3 dny ve výši 10 cm.

V měsíci květnu počíná se pociťovati nedostatek vláhy po celý měsíc nebylo žádných srážek. Sucho toto trvá i v měsíci červnu a červenci a jest následek toho přímo katastrofální, a nastává nedostatek krmiva, jak píce, tak i obilnin. Do chmelnic musejí hospodáři dovážeti vodu chtějíc chmel udržeti.

Celkový výnos z polí je přímo nebohý, tak z 1 korce sype pšenice 2-3 q, žito 1-2 q, ječmen 1-3 q. A v lehkých půdách, jako za kostelem a v Žižínách ječmeny místy vůbec nevymetaly, žito byla úplně hluchá, hrachy a čočky zaschly úplně. Nejvíce vzdorovali suchu kukuřice seté na semeno. Protože byl nedostatek všeho krmiva poskytla vláda pro postižené okresy živ.pomoc a zdejší obec obdržela 20.000 Kč.pro občany suchem postižené.

Dne 11. srpna byly provedeny volby na zdejší obci, a jednotlivé strany obdrželi mandátů:

č. 1	soc.demokraté	5
č. 2	občanská rolníků	1
č. 3	občanská	5
č. 4	republikánů	1 a zvolen

starostou –	Josef Štrop (býv. starosta spoj.obcí)
nám..starosty -	Karel Šimek (býv. osadní starosta)
členové rady -	Jan Jaroš – rolník Jaroslav Hybš, úředník
členové zastupitelstva:	Boh. Kapitán, zedník Jar. Šnýdr, kolář Vác.Brožovský, tesař Václ. Petřů, dělník Václ. Klomínský, rolník Václ. Ekhard, malorolník Frant. Misterka, rolník Frant. Haramul, zámečník

Úmrtí

Dne 28/8 zemřel Jan Los, domkář a okres.cestář v.v. Stár 68 roků. Zesnulý byl po dvakráte vdovcem a až již stár, velice rád si zatancoval. Domek po něm zdědil jeho syn Josef, a o pole k domku patřící se rozdělil se svojí sestrou Marií Slabou z Uhů. Pochován jest na kat.hřbitově.

Konec srpna a začátek září vysvobodil zdejší lid od nedostatku vody. Déšť následoval v přestávkách a hospodáři sejí znovu krmení pro dobytek a také skutečně sklízeli, ku příkladu p. Kočí nasil za faru 18 korců kukuřice, která narostla až 2 metry vysoká.

Dobývání cukrovky jde zcela hladce, výnos proti loňsku dobrý na tak veliké sucho, ztráta si 20 %.

Úmrtí

Dne 11. října zemřel Čeněk Chmelař v nemocnici ve Slaném odkud byl převezen Marií Hroudovou s kterou poslední čas sdílel společnou domácnost od své manželky odešev. Jeho život byl dosti pestrý. V mladém věku protloukal život jako zedník a později zařídil si obchod v čp.....Byl vážným v cukrovaru v době kampaně, obecním tajemníkem, řídil zdejší Kampeličku, která špatně skončila. Po převratu založil stranu pokrokového venkova s uč. Krolmusem, která také kandidovala jeho do parlamentu, ale nedosáhnouc volebního čísla, padla! Pak byl redaktorem časopisu „Rodné brázdy“, který též brzy zanikl a naposledy – byl likvidátorem u banky „Slavie“. Zemřel na tuberkulozu plic a za doprovodu zdejšího has.sboru, jehož byl zakládajícím členem a jeho prvním velitelem a sokolské jednoty z Velvar, pochován na kat.hřbitově.

Dne 15. října zase po několika týdenní přestávce prší. Téhož dne začíná kampaň v cukrovaru Velvarkém. Deštivé počasí trvá ale následkem slabých dešťů nelze na polích orati.

Od 17.-22. silné západní větry, až ku konci měsíce se počasí lepší.

1. listopad, svátek všech svatých – přešel při dosti pěkném počasí. Na zdejší hřbitovy, jako každoročně, přišlo navštívit rovy svých drahých množství lidí z blízka i dále.

Dne 3. list. konec kampaně v cukrovaru, trvala celkem 18 dnů.

8.list. vydatný déšť.

Úmrtí

12.list.zemřela Bedřiška Kozderková, švadlena, ve stáří 19.roků na tub.plic. Za doprovodu has.sboru, mlád .a druž. pochována na kat.hřbitově.

Příchod zimy ohlásil se ze dne 26. listop. pěkným mrazíkem který ještě druhý den se opakoval, ale pak zase nastává obleva a do konce měsíce je téměř jarní počasí při mírných západních větrech.

Prosinec. Dne 2. pros.v noci vydatný déšť a 3 - 4 pros. prudké západní větry.

5tého ráno hustá mlha, která umožnila neznámým zlodějům ukrást u Václava Kломínského 20 slepic. Všechny ostatní dny prosincové deštivé, ráno mlhy teplota 5 – 9°C.

O štědrý večer prší a blíská se a vánoce, místo bílé, jsou blátivé.

1935

1. ledna, po celý den deštivo a samozřejmě – všude plno bláta, až 3tího mírný severní vítr přinesl částečné ochlazení a menší sněhovou vánici.

7. ledna sněhová vánice a až do 15tého mírná zima s 8 – 10°C, ale již 17tého sníh znovu roztál a místy je již bláto.

Úmrtí

Dne 19.ledna zemřel Jan Linhart, zedník a domkář na výměnku po krátké nemoci ve věku 76 let. Pohřben byl za účasti místního has.sboru a občanstva na katolic.hřbitově.

Dne 21.ledna ve 3/4 na 4 odp.zemřel Adolf Makovec, hrobník po delší trapné nemoci, stár 71.roků a téhož dne v tutéž hodinu zemřela Aloisie Kapitánová (matka současného kronikáře), vdova a výměnkářka, ve věku 77.roků. Odešla nám navždy pečlivá a starostlivá matka, které byl život rodinný jediným životním cílem. Spi sladce, drahá maminko, bude Tě vděčně vzpomínáno!

Pohřeb obou zesnulých konal se 23.ledna odpoledne, za účasti hasičů a občanstva místního i vùkolního.

28.-29. silný západní vítr.

Únor.

Dne 1.velká sněhová vánice, 2.února silný severozápadní vítr a o 6 h.večer se blíská.

3.ún.o 5té h.ráno veliká sněhová bouře, hřmí a blíská se. Sněhu napdalo 10.cm.

5tého obleva a sníh roztál a 6.února odp.začíná pršet a na večer již vydatně prší.

7.ún.mrzne po celý den. 8.února 10°C mráz a již 10.znovu obleva a mírný déšť.

Od 11 do února ostrý severozáp.vítr, přeháňky sněhové a dešťové se střídají.

16 ledna (*asi má být února*) prudká západní vichřice, která přerazila starý topol u mlýna, který padl na jeho střechu a tuto poškodil. Příkládám amatérský obrázek k této události se vztahující. (*foto části mlýna i s padlým topolem*).

Dne 17.prudký déšť. Počasí ku konci února velice pěkné a teplé, takže hospodáři počali konati první polní práce.

Březen.4

2.března severní vítr přináší sněhovou vánici, která trvá až do 4.bř. a končí mrazem 15°C.

6.bř.znovu padá sníh a mrzne až na 18°C. Téhož dne večer konal zdejší sbor hasičský oslavu 85 nar. našeho presidenta Tomáše G. Masaryka. Přesně o 7 h. zapálen byl oheň u ev.hřbitova, při němž p.ř.uč. Vaníček zazpíval se školními dětmi státní hymnu a po té přečetl proslov hasičský ku presidentovým narozeninám zaslaný. Oslavy zúčastnili se též členové obecního zastupitelstva obcí Chržín a Budíhostice-Dolní Kamenice.

Noční mrazy trvají až do 16 bř.přes den slunečno, sníh roztál.

19. a 20 bř. mlhy. 21.března první jarní den krásný, slunečný jaký již dlouhý čas nebyl. Od 24 - 27 bř. časté dešťové přeháňky.

27. března byli občané zdejší rozrušeni zprávou, že do zdejší márnice přivezli dva sebevrahy, což se zakládalo na pravdě. Byli to 20 roků staří Růžena Pokorná ze Sazené a Alois Hen 32 roků starý, ženatý, otec jednoho dítěte, zaměstnaný u elektr. podniků hlav. města Prahy. Podřezal ji i sebe velkým řeznickým nožem „na Dalečkách“ u Sazené. Čin spáchali z nešťastné lásky.

Dne 28. března v noci ukradli neznámí pachatelé zdejšímu rolníku Fr. Misterkovi 19 slepic.

Duben.

1. dubna po celý den prší. Ale 2 – 7 dubna časté sněhové přeháňky a 8.dubna o 4 h.odp.bouřka, hřmí a blízka se a výdatný dešť. Velice špatné počasí trvá až do 19.dubna. 21.dubna o svátky velikonoční velice pěkné počasí a o pondělí vel.večer přišla bouřka, při níž výdatně namoklo. Dne 24.dubna prudká bouře s krupobitím která trvala 10 minut a na druhý den znovu bouře a kroupy, které poškodily řepu již řádkující.

Květen.

1. května silný sev.záp. vítr, velice chladno. 2 – 4 dubna (*asi května*) mrazy, které zničily vyšlou řepu a na ovocném stromoví zničily, co po silných březnových mrazících zůstalo. Až do 17.května větrné počasí bez deště a stálými nočními mrazíky.

Dne 19. května konány volby do sněmovny a senátu. Kandidovalo celkem 16 stran. Ve zdejší obci obdrželi:

	do poslan.sněm.	do senátu
1. Republikáni	37 hlasů	39 hlasů
2. Čs.soc.demokraté	48 "	56 "
3. Čs.nár.socialisté	42 "	49 "
4. Komunisté čs.	11 "	11 "
5. Čs.strana lidová	9 "	8 "
1. Čs.živnost.obchodní str.středostav.	12 "	12 "
13. Nár.obec faš.(Předs.R.Gajda)	–	3 "
16.Nár.sjednocení (K.Kramář)	5 "	4 "

Dne 22. května přichází toužebně očekávaný výdatný dešť.

Úmrtí

Dne 22. května, zemřela Marie Makovcová, manželka Rudolfa Makovce po delší srdeční nemoci. Byla tiché, nenáročné povahy a za doprovodu hasičů a občanů pochována na kat. hřbitově.

Dne 25. května velká mlha a o 5té h.odp.se přihnala prudká bouře s průtrží mračen, která trvala půl 2hé hodiny a nadělala velkých škod. Půda s polí, ležících na svazích byla strhána, pole v nížinách zaplaveny, rozvodněný potok zaplavil celé „mezistruží“ a u „malého mostku“ zničila voda mnoho zeleniny rolníku V. Kočímu. Ze zahrádky Josefa Horáka byla odnesena orná půda až na 1/2 m do hloubky.

Dne 26. května volby do země se stejným výsledkem, jako do sněmovny a senátu.

Červen.

Od 1 - 3 chladné počasí, na 4.červ.mírný déšť. V těchto dnech byl ve zdejší obci učiněn soupis ovocného stromoví a napočteno bylo: jabloní 491, hrušní 117, třešní 758, višní 104, švestek 524, slív 209, meruněk 1, broskvoní 3, ořechů 20. Všech druhů stromů dohromady 2.372, rybízu 754, angreštu 249, všech druhů keřů dohromady 995. Stromy i keře byly téměř všechny znovu vysázeny po katastrof.mrazech. Ovoce letošního roku není žádné vše březnové mrazy zničily.

Den 11.června bude zdejšímu obvytelstvu utkvívati dlouho v paměti,neboť živelní pohroma, která naši obec stihla byla hrozná. Po dni, který byl velice parný byl navštíven náš kraj děsnou bouří spojenou s krupobitím. Za 1/2 h. trvání této bylo naděláno tolik škod na polích, že mnozí majitelé a vzláště nájemci půdy utrpěli škodu katastrofální. Kroupy, velikosti holub.vajec zničily v okolí obce plodiny na polích místy až na 100 %. Nejvíce byly poškozeny pole na „zádušním“ farském, za kostelem a v „Žižínách“ kde žito a ječmeny byly úplně zničeny. Pole a polní cesty po předešlé katastrofě trochu zřízené znovu ztrhány a zaplaveny, luka pod vodou, chmel zničen. Od Pařízkových porazil vítr veliký akát a mnoho stromů bylo polámáno. Celková škoda jde do tisíců a po loňském katastrof.suchu je to tím smutnější, neboť obilí bylo velice krásně vzrostlé. Ihned po katastrofě nastávají velice parné dny, následkem čehož obilí nezářlo nýbrž zasíchalo. Koncem června stoupla teplota až na 40°C ve stínu.

Červenec.

Konečně 2.července v noci přišla bouře a prší, což však pro vyprahlou a parny rozpukanou půdu jest nepatrné.

Dne 5. července konala místní osvětová komise a sbor hasičů oslavu upálení mistra Jana Husa, kde promluvil studující práv p. Hrotek z Nelahozevsi a po té zahrála hudba „Hranice vzplála“. Oslava byla četně navštívena.

Až do konce měsíce stále parna až 45°C.

Srpen.

Žně již jsou ukončeny a výnos žalostný. V Loucké, kde kroupy nepadaly, zase následkem sucha a vedra, výnos obilí zklamal. Pšenice dala 3-5 q na korci, žito 3-4 q, ječmen 3-6 q,oves 2-4 q.

Okolo obce, kde bylo potlučeno, sipalo žito 50-80-120. kg na korci, pšenice a ječmen totéž.

Malí domkáři, kteří jsou většinou bez zaměstnání a malorolníci kteří mají půdu pronajatu

budou na rok 1935 dlouho vzpomínati, neb téměř nic nezklidili a životní potřeby jsou stále dražší, takže mnozí zakusí v nastupující zimě mnoho starostí o skyvu chleba.

Ceny obilí se pohybují dle monopolních záznamů: Hektolitrová váha 80 kg. Ceny: pšenice 164 Kč, žito 125 Kč, ječmen 125 Kč, oves 100 Kč.

Vodní srážky v srpnu jsou nepatrné, takže se znovu jeví neúroda řepy, která trvá již od r. 1933 a letos pravděpodobně vyvrcholí.

Září.

Suché počasí stále trvá takže se nemůže oratí ani síti.

Dne 22.září, konala společnost Krajinského musea v Kralupech n.Vlt. slavnost odhalení památníku národního buditele, profesora a rektora Karlovy university v Praze

Dr. Antonínu Strnadovi,

třetímu řediteli pražské hvězdárny, vynikajícího člena Královské české společnosti nauk i jiných učených společností zahraničních.

Slavnost konala se k jubileu 136.úmrťi Dr. A. Strnada na zdejším kat.hřbitově, kde je jmenovaný, který zemřel v Sazené, pochován.

Protektor slavnosti:

Pan ministr školství a národní osvěty JUDr. Jan Krčmář

Čestné předsednictvo:

Pan F.O. Kinský, velkostatkář v Heř.Městci

Pan Jiří Schreiner, velkostat.v H.Staňkově (příb.rodiny)

Rektorát Karlovy university v Praze

Královská česká společnost nauk v Praze

Česká astronomická spol.nauk v Praze

Rada hlavního města Prahy a pan primátor JUDr. Karel Baxa

Okresní výbor v Kralupech n. Vlt.

Městská rada ve Velvarech

Obecní zastupitelstva v Chržíně.

Pořad slavnosti:

Ve 14.30 hod. na prostranství před zadním vchodem hřbitova u chrámu Páně sv. Klimenta v Chržíně.

- I. Slavnostní: Pěveckého sboru Sokola: v Kralupech n.Vlt. řízením sbormistra odbor.učitele Václava Červenky
 1. Zahájení slavnosti před. Společnosti Krajinského musea v Kralupech P.F. Masnerem.
 2. Projev zástupce ministra školství a národní osvěty Dr. Bačanka okres. hejtmana rady politic.správy
 3. a) ocenění Dr. A. Strnada, národního buditele Dr. Fr. Schuster, profesor realného gymnasia v Kralupech n.Vlt.
- b) Vědecký význam Dr. A. Strnada, Dr. Otto Seydl, rada vědeckých ústavů při státní

hvězdárně v Praze, za Státní hvězdárnu v Praze

1. Projev zástupce Karlovy university v Praze Dt. Šalamona
2. Proslov zást. Královské české spol.nauk v Praze, universit.prof. Dr. Fr. Nuška, ředitele státní hvězdárny v Praze.
3. Proslov zástupce České astronomické společnosti v Praze, Dr. Huberta Slouky
4. Projev zástupce města Náchoda inž. Martinka
5. Projev zástupce okresu Kralupského, odb. učitele Rob. Čermáka
6. Projev starosty obce Chržína Josefa Štropa
7. Odevzdání desky patronáru a farnímu úřadu v Chržíně (Převzal do opatrování farář Václ. Štěpán)

Referáty všech řečníků byly vyslechnuty velice pozorně mnoha posluchači a vše aplaudováno.

(vložené foto památníku a obrazu kostela od malíře Holuba)

23.9. mírný deštík

24 – 25/9 prudký severozápadní vítr

Říjen.

1 – 2 října mírný déšť.

Dne 3. října o 1/2 7 h.ráno vypukl požár v čís.p. 42 patřící Miladě Štěpánkové z Pasek n.Jizerou ve kterém nyní hospodaří její bratr Josef Pavlíček. Schořela mu všechna suchá píce a obilí na což byl jen málo pojištěn takže škodu utrpěl dosti značnou. Požár by lokalizován zdejším hasičským sborem.

4 14 října pěkné teplé počasí,

Od 21 – 29 října stálé výdatné deště které velice zdržely sklizeň cukrovky. Úroda řepy byla roku letošního zase velice slabá výnos na 1 korci od 27 – 70 q.

Dne 27. října sehráli zdejší ochotníci divadelní hru „Konec“. Před zahájením div.představení promluvil zdejší nový učitel Jan Vališ, o významu oslavy národního svátku 28.října. Hra byla velice pěkná a ukončení každého jednání vše aplaudováno.

Listopad i prosinec byl velice nevlídný, zima téměř žádná. O vánocích výdatně přšelo, takže bílé vánoce zase nebyly.

Nový rukopis.

Téměř do 20 ledna přšelo a až ku konci měsíce nastaly mírné mrazíky.

Úmrtí

Dne 22. února zemřel Josef Jaroš, 76 letý obuvník a vdovec. Byl dobré povahy a vzláště při pivě dovedl vyprávěti různé veselé příběhy ze svého života. Byl pohřben na katol. hřbitově za doprovodu veškerého občanstva.

Únor byl také velice mírný, zima skoro žádná.

Úmrtí

Dne 21. února zemřela Anna Cibulková ve věku 58 r. Byla vdovou po Josefu Cibulkovi a matkou Josefa Vovse, francouzského legionáře, který se v Praze zastřelil pro nevyhojitelnou nemoc. Pohřbena byla na kat. hřbitově.

Počasí v březnu a dubnu bylo příznivé ku konání polních prací a též květen byl velice pěkný.

Úmrtí

23. června zemřela Marie Linhartová, stará 64 roků, vdova po Janu Linhartovi, zedníku. Zemřela po těžké nemoci a byla pohřbena na katol. hřbitově.

Časté deště slibovaly dobrou úrodu.

Červenec. Žně, které v tomto měsíci začaly, byly následkem častých dešťů velice zdrženy. Stav zrna byl krajně nepříznivý. V tomto měsíci byl proveden soupis drůbeže v obci a napočteno: 556 slepic, 412 jarních kuřat, 390 mladých kuřat, 71 kachen, 27 krocanů a krůt.

Srpen byl velice nepříznivý, obilí posečené a v panácích mokré stálými dešti, takže hospodáři byli stále ve strachu, že obilí nedostanou pod střechu.

Září. Nepříznivý byl i tento měsíc a výmlat obilí ukázal, jak špatnou jakost obilí, tak i málo zrní. Pšenice sypala 4 – 6 q na korci a také ostatní druhy, zvláště žito špatně sypalo, takže všichni pěstitelé obilí byli velice zklamáni a nespokojeni.

Úmrtí

20. září zemřela 12letá Ludmila Růžencová, dcera Bedřicha Růžence, rolníka. Byla to hodná dívka, která následkem dlouhé těžké choroby mnoho vytrpěla. Velmi ráda chodila do školy a často když nemohla, donesl ji otec do školy na zádech. Na katol. hřbitov ji doprovodil hasičský sbor, školní dívky, mládenci s družičkami a nový pan řídící Marek se s ní rozloučil krásnou a dojemnou řečí.

Říjen. Několik vydatných dešťů přispělo podzimnímu setí, orání a vyorávání řepy, která se dobře urodila, bylo příznivé.

Oslava 28.října, byla konána jako předcházející léta.

Listopad. Konečný zimní odpočinek nastal a posvícení bylo při obvyklých zábavách odbyto.

Úmrtí

Dne 21.listopadu zemřela 75letá Anna Malíková, vdova po tesaři Leopoldu Malíkovi.

Prosinec. Zima začala několika pěknými mrazíky, ale o vánocích nastala obleva a mírně přšelo. Nezaměstnanost v tomto roce byla značná, několik zdejších občanů kromě státní podpory nevydělalo téměř ani haléře. Celkově hospodářsky byl ale přece jen lepší nežli poslední dvě léta.

Zase další, nový rukopis.

Přehlédnuvše záznam tohoto roku dovolím si vepsati několik připomínek.

Místní škola dostala opět novou správu. Jest to po dlouhém působení pana řídícího Martínka již třetí změna v několika letech. Tentokrát nastupuje poměrně mladý pan řídící Marek.

Dále hostinec – dříve „u Novotných“ - změnil majitele. Koupil jej Václav Pavíza řezník v místě. Sam však nešenkoval. Pověřil tím svého ženatého syna Václava.

Také do mlýna pana Kamži dostáváme nového nájemce – mlynáře. Jest jím Chržinský rodák Václav Makovec, syn nedávno zemřelého hrobníka Adolfa Makovce. Nový „pan otec“ od svého útlého mládí zdržoval se stále ve světě, jednak na zkušené, pak už jako samostatný mlynář, až zakotvil ve své rodné obci se značnými zkušenostmi ve svém oboru na poměrné své mládí asi 37 let. Vrátil se do obce ženat s jedním dítkem.

Malá naše vesnička měla v tomto roce milé hosty, příslušníky branné moci – vojáky. Přišli – vyměřovali a značkovali. Přišli jiní s dělníky, kopalo se a betonovalo na různých místech kolem obce. Občanstvu nebyl dovolen přístup k těmto pracím aby nahlédnutím uspokojilo svou zvědavost, co že se tu staví. Vojenské hlídky střežili tyto objekty ve dne i v noci a tak veřejnost přišla prostě k závěru, že jsou to betonové „kryty“ pro případ války. Všechny vojáky přijímalo občanstvo naší vesničky velmi sympaticky, takže i jim se zde líbilo, zejména když místní (i z okolních obcí) děvčata svou náklonnost štědře projevovalo. Inu vojenské sukno.....

1937

Do nového roku vstupujeme s větší nadějí na zlepšení poměrů, než v létech předchozích. Nejen tisk, ale vše kolem dává najevo, že přece jen krise, která již k nesnesení tlačila veškeren život, povoluje.

V lednu je počasí hodně vrtkavé. Je mráz, jeden – dva a následuje obleva. I prší! A zase mrzne. Sněhu málo. Ani se neudrží.

Únor dává sněhu hodně. Napadne ho 10 cm i více, po několika dnech povolí aby napadl nový. Asi od 10 do 20 t.m. možno říci je pravá zima. Napadl sníh, vzbouřila se vichřice která na určitých úsecích našich silnic navála takové spousty sněhu (závěje) že mnohé ani silné auto neprojelo. Museli cestáři za pomoci najatých dělníků v závějích prohazovati cesty jimiž se pak projíždělo jako „úvozem“. V tu dobu také dosti mrzlo. Byl to kus pravé zimy.

21. února v nemocnici ve Slaném zemřela paní Libuše Petrová, žena dělníka Václava Petrů. Přes to, že za její nemoci bylo všeobecně známo, že musí nadejít v brzkou tento tragický konec, zpráva o jejím skonu rozrušila celou obec. Neboť zemřelá byla všeobecně oblíbena a tragika spatřována byla v tom že odešla od dvou nezaopatřených dětí, které byly celým jejím životem, pro které se tolik napracovala, až k smrti napracovala. Pochována byla na hřbitově „evangelickém“ za neobyčejné účasti.

Dál pak únor za sychravého počasí se skončil bez významnějších změn a událostí.

Březen začal slzeti a na dešť byl vůbec štědrý. To bylo nějaké vody. Z části přšlo a i hojně sněhových vánic udělalo z něho opravdu mokrá měsíc. Příznivě se zoralo i zaselo. Polní práce v dubnu dokončeny za stále mokrého počasí. Při tak hojně vláze dalo by se soudit že vzešlé jařiny prospívaly ale nebylo tomu tak. Bylo totiž stále neobyčejně chladno a tak nejen jařiny alei ozimy měli hodně nezdravý vzhled – rezivěli. To mělo i za následek, že mnohde rolníci potom ke konci dubna a počátkem května zaorávali špatně vzešlou řepu aby jí znovu vysívali. V tomto měsíci (9. ho dubna) zemřel pan Kořán Antonín, tichý, mírumilovný občan, o kterém by v obci snad ani nikdo nevěděl že vůbec žije, kdyby totiž každého poledne nevynořila se každému představa jeho tipické postavy při vyzvánění kostelních zvonů které jeho ruce rozhoupávaly. Byl totiž přes 40 roků kostelníkem. Nestonal dlouho a aniž se kdo nadál, zemřel v 74 roce věku. A tak, ty zvony kterýmy doprovázel tolik a tolik občanů k uložení k poslednímu spánku, smutně zněly teď i jemu na rozloučenou. To už cizí ruce je rozzvučely, „On život kolem jde dál – nezastaví se ani – jen snad myšlenky naše na okamžik.“

Nepříjemné aprilové počasí se konečně lepší a

květen začíná nádherně. Hned první den je tak krásný, teplý, slunečný, že je pravou výjimkou mnoha předchozích i výjimkou pravidla, že musí o 1 máje pršet a vůbev býti nečas. Počasí to zdá se být štědré neboť i druhý den je takový. To je neděle a naše vesnička je v jakési zvlášť sváteční náladě. Na návsi stojí 22 m vysoká „máj“, která postavena tu byla pozdě večer posledního dubna za účasti všeho občanstva. Menší majky pak jsou postaveny před vrátky domků v nichž bydlí svobodná děvčata. Každá má postavenou pěknou břízku. A na dnešní odpoledne připravuje májovou slavnost místní hasičský sbor. Proto dopoledne kde před domkem není ještě čisto, honem se zametá. Zatím dva členové po domech prodávají čísla na „májového krále“ který má být vylosován. Na tak statný strom se ovšem čísla po 1 Kč hodně kupovaly. (Na žádost některých občanů zaznamenávám podrobněji průběh slavnosti). Odpoledne ke druhé hodině přicházelo do vsi hodně cizích lidí z okolních obcí. To se zatím místní mládenci shromáždili v hostinci u Efflerů a když po druhé hodině vyšli odtud každý vyšňořen, načesán, vedeni hudbou, to už bylo lidí a lidiček plničká ves. Na chvíli vše utichá v pietní vzpomínce u pomníku padlých vojáků – hymny – a už to začíná. U Misterků. Hudba spustí, s průvodu hbitě vyběhne mládenec, vběhne do vrátek a už vyvádí dívku v kroji. Připijí si na zdraví a vesele se podle hudby zatočí. Dívku vezmou sebou a jdou dále a opakují všude kde stojí majka. Dvanáctkrát ona roztomilá scéna se opakovala a je zajímavé jak stejně poutavě to veliké množství diváků působilo. Když už všechna děvčata byla „vyvedena“, došel průvod na návěs ke „králi“. Návěs teď vypadala jako veliký tábor lidu. Uprostřed „tribuna“. Na ní vystoupil pořadatel; představil se co by „náhražka“ májového povídálka a pronesl slavnostní řeč. Pro zajímavost její a protože cituje v ní zúčastněná děvčata i tu z části uvádíme.

Začal: „Dobrý vodpoledne vinšuju všem vespolek“... a dál líčil humorně jak k dnešní slavnosti sbor došel, přičemž si notně dobíral jednotlivé členy výboru. Pěkně „sebral“ i mládence ze sousední obce, kteří v noci odcizili několik majek zde postavených - ti se jistě červenali. A pak se zarazil - a znovu začal. „Teď ale už Vám musím říct, co už jsem měl dávno říct. Víte, já vám to řeknu z konca kraja. Takový je to tu na tom našem

Chržíně. Tady ty naši galánci těm našim galankám majky postavili. Víte, voni sou tohle divčice „kerý“ si toho zasluhujou. To musí bejt v obecní kronice zaznamenaný, jak sme je dneska jak jsme je dneska po tý naší vsi sbírali. Tak když sme vyšli z hospody to sme opravdu nevěděli jak začít. Dole majka, nahoře dvě. A protože od Misterků libě něco od oběda zavánělo, tož tedy zašli jsme před jejich statek. A za malou chvíličku, spatřili jsme Martičku, usměvavou, jak jí známe, tož jí nynčko zazpíváme.“ Všichni, hoši i děvčata utvořili kruh kolem jmenované a točíce celým kruhem zpívali k ní. „Martička hodná je, jde s námi na máje, Martička hodná je, že jde s námi.“ To se opakovalo po každé zmínce o dalších děvčatech jak postupně byly jmenovány. Dále mluvil. „Pak jsem k Efflerovým zašli, Slávu nedostrojenou jsme našli. Stačila však taky chvílka maličká a již před námi stála jako kytička. - nezavřeli jsme hned tady vrátka, vždyť je tu ještě jedna dcera Jiřka. Je to radost pohledět, takové dvě dcerky mět. - Odtud do kopce jsme „capali“, a tam další majky hledali. U Viklátilovic jedna stála, Anička se jejich na nás usmívala. Nepatřil ten úsměv nám však žádnému, tahle Anička už patří jenom jednomu. - Pak už to šlo s kopce. O něco doleji ale o málo, zas děvče s pavlače, na nás se zasmálo. Je to Makovců pavlač dřevěná, je pořád veselá ta jejich Jiřina. - Šly jsme potom dále, s kopce do kopce šly jsme na „brčkov“ se podívat, zda tu majka stojí u některých vrat. A hned z kraje u Štádlíků, tuž jsme zahráli, Jiřinku jsme do průvodu svého pozvali. Trošičku se upejpala, červenala se, ví, že tohle upejpání, přidá na kráse. - Průvod náš pak zapár kroků zase zůstal stát. Vždyť zas jedna majka stála u Podskalských vrat. A tak Růže Dvořákové na zdraví jsme připili a do kola kousek sólo pěkný zahráli. - Ke Královům mládenci chtěli všecky jít, aby mohli u majky s Máňou zatančit. Věříme vám mládenci že se líbí vám, já vám ale tady dnes jednu radu dám. Té nesmíte „ňáké“ straky na vrbě snad malovat, její tatík malířem je, mohl by vás zmalovat (naznačil výprask) – Je to děvčat nadělení na tom „brčkově“, když už třem jsme tady hráli, jsou tu ještě dvě. Růžencová Anička, domů přišla na máje, zazpíváme také jí, že za to hodná je. Přijde domů málokdy, jen se podívat mládenci jen musejí na ni vzpomínat. Zeptáme se dnes tady jejich tatíka, proč ta Anča z Chržína nám pořád utíká. - Horákovice Božence se ani s námi nechtělo. No bodejď by když dobrých jídel tolik u nich vonělo (byla u nich svatba). Když však před ní objevil se lepý mládenec, už jí nikdo neudržel a šla s námi přes. - Tam pak vede cesta dále do luk, do polí, kde bychom dnes naše dívky marně hledali. Šly jsme kousek spátky, dolů k silnici, k Novotným, kde taky mají švarnou dívčici. Ta má velkou výhodu, je tam tak v zátíší, hoch jí píseň lásky zpívá, jiný to neslyší. - Tak jsme s hudbou vyšlápli pěkně po silnici, pro Maryšu Jakšovou až tam za vesnici. Tuhle cestu dalekou už jsme dali na to. Vždyť Maryša Jakšovic přece stojí za to. -

Tak to je naše mládež (ukázal na kruh) to jsou naše dívky. Za to vaše kamarádství, mějte naše díky. (A k lidu) Připojte se ke mně všichni když těm našim pannám, s upřímného srdce tady, Nazdar!! provolávám.“

Z návsi rozveselený malebný průvod odešel do hostince k tanci. Po šesté hodině tažen byl „los“ na „krále“. Vyhrál jej pan Piskáček Frant. Do jehož statku uříznutý strom byl odnesen, ovšem, že za doprovodu hudby. Při večerní taneční zábavě byla pak pány volena královna máje. Zvolena byla Anička Vyklátilová. A tak tato krásná slavnost končila až tak někdy dlouho po půlnoci jak bývá obyčejem.

Tento obrázek zaznamenávám proto, aby dokazoval, že naše malá vesnička

dovedla se hezky ušlechtilé baviti.

Počasí se dál pokazilo. Při mírném zavlažování bylo stále chladno. Až teprve poslední dny v měsíci vykazali více tepla ale málo vláhy.

Červen tepla stále přidává. Jsou i parné dny. A větry značně zasahují. Jsou to větry suché, které pomáhají slunečným dnům „na dranc“ vysoušeti půdu, což samozřejmě má nepříznivý vliv na plodiny. V době dešťů, chladna brzdila vzrůstu, ještě tak žita tomu trochu utekla, a teď v teplém počasí zase náramné sucho nepřeje normálnímu vzrůstu. Naprosto nepříznivé období pro zemědělce. V půli červnu vše volá po dešti. I když je obloha několik dnů zatažena mraky, ani nekápe. A když v parných dnech byly bouřky dosti časté, každá se našemu kraji vyhnula. Zvláštní.

Mrak mnohdy tak zrovna až nad hlavou, že zdálo se, už musí pršet, ale ve chvíli se uhnul buď na tu či onu stranu a nebo se rozbil aniž kápka dešťová spadla. Každý objevivší se mrak byl s nadějí sledován zraky rolníků a dosud každý zklamal. Tak jakoby prý v našem kraji bylo něco, co mraky rozhání, rozbíjí, a nebo alespoň je nepřitahuje, říkalo se. A je tomu snad tak. Už je po dvacátém červnu a to už je opravdu zle. Ani okamžitý dešť v mnohých písčitých půdách nenapraví škody které trvající sucho způsobilo. A to pořád ještě na něj není ani pomyšlení. 25-ho hned ráno je teplo až mrtvo a hřmý. Také celý den bouřky vystupují jedna za druhou, je zřejmě idět, že na všech stranách a vůbec kolem namoklo a u nás s toho všeho? Zasáhla jen nepatrná sprcha po které se citelně ochladilo. Tím hůře, to je zase menší naděje na vláhu. Tak asi na dva dny se oteplilo a znovu chladno, s nímž jdeme i

do července. Je chladno, ač jsou i dny slunečné. Když přijdou mraky, pak bez vody. A tak už se sucho stává katastrofálním. U obce přihlašují se postižení. Stav plodin, dle dobrozdání rolníka, v tu dobu je prý: v „Žižínách“, „u kostela“ a vůbec v písečných polích přímo žalostný a žádný dešť už na obilí nic nespraví. V „loucké“ a těžších půdách je ku podivu úroda ještě dobrá. Jen pršet, pršet co nejdříve a nebylo by alespoň ztraceno vše.

5-ho července uspořádána byla tradiční Husova oslava. Když pro nedostatek finančních obvyklých prostředků měla být oslava konána pouhým zapálením hranice, ujal se v poslední chvíli iniciativy sbor hasičský, veřejnou sbírkou mezi členstvem a za přispění občanstva opatřil potřebný obnos a zasloužil se tím o důstojnou oslavu i s hudbou. Průvod vyšel z Kamenice, (dle dřívější úmluvy o společných oslavách s obcí Budihostskou) když byl vzdal poctu u pomníku místních padlých vojáků za proslovu tamnějšího p. starosty J. Betky. V Budihosticích krásnou vzpomínku na místní padlé učinil p. starosta V. Hezrdle. Než průvod dospěl k pomníku v Chržíně, to už byl tak mohutný, jako dosud nikdy a při žádné příležitosti nebyl, vyjma snad slavnosti odhalení. Zde památce padlých poklonil se p.starosta Jos.Štrop a promluvil vzdělavatel hasičského sboru Jar.Šnýdr. Za šera už došlo se ke hranici. Shromáždění zde odhadováno bylo na více jak 400 lidí kteří se vzornou pozorností a spontánním souhlasem přijali řeč uvedeného již vzdělavatele hasič.sboru. Za zvuků písně „Hranice vzplála“, členové, hasiči v kroji hranici zapálili. Přítomní pak všichni v klidu a ve vspomínkách sledovali šlehající plameny, dokud nedohasinaly. Společně pak vrátili se do vsi a odkud teprve se rozcházeli.

Druhý den 6. července začal vedrem, které dalo hned tušiti bouře. A také po poledni se

obzor kol dokola zatáhl těžkýmy mraky. Bouře za bouří na všech stranách se vybíjely. Už se zdálo že zase z toho všeho u nás nebude nic. Až přece – k večeru, a zajímavé že dohromady ze žádnýho mraku, jen s tak zvané „babky“ hezky rozumě namoklo, až plný příkop při silnici poskytl nám podívanou, jakou už tak dlouho jsme neviděli. Jako to osvěžení všeho i vzduchu. To už tu a tam v pískách začali kositi žita. Je to dříve než jiná léta. To sucha zavinila. Žita ještě tak ujdou ale to ostatní. Ted' v několika dnech několikrát zapršelo. Ale je to pořád, jako když s stydí.

Přece jeden den světového deště je 9. července. 15-ho jsou žně v plném proudu to je hezký den. Dál pak žně probíhají za počasí, které nijak nechce napravit to, co od jara tropí. Když je pár dnů přímo tropické vedro, takřka ve chvílce se ochladí tak, jak se na letní období naprosto nesluší. A zase vedra. Ke konci červenci už zas je sucho. Volá se znovu po dešti. To už je hodně málo obilí venku. Šlo to kletos ráz na ráz, rychle. Počasí nezdržovalo a také obilí bylo slabé, takže jak kosení tak i svážení bylo hladké. Začátkem srpna to už je skoro po žních. Horší je, že zase neprší. Je 10-ho a jsou už přes týden vedra. Nově vysázené a mladé stromky vůbec se opět musejí zalévat, jinak by určitě suchem zašli. 13-ho začíná se ve zdejších chmelnicích česati chmel. V ten den, než se kdo nadál, už k večeru překvapil těžký mrak, který, ač se zase začal rozestupovati přece jenom zasáhl a vydal krásný dešť. To už bylo k 7 hod. a pršelo až do 9 hod. tiše, klidně, zatím co všude kolem děsivě do tmy řádilo hromobití.

Den další střídavě oblačno, teplo. 15-ho zamračeno po celý den – asi půl hodiny vydatného deště. Ten přinesl ochlazení. Chladno a oblačno trvá i v následujících dnech. V noci na 21-ho nepřetržitě prší celou noc až do poledne téhož dne. Dešť hodně vydatný večer začíná znovu a prší znovu celou noc. Spadlo za ty dva dni spousta vody. 22-ho po dešti je mírně teplo. Následuje střídavé počasí. Poslední dni v srpnu je krásná letní pohoda.

1. září nenastupují děti patřící do školy zdejší, školní rok jako na všech jiných školách, protože

přestavba školy se kterou se započalo hned po ukončení školního roku, není dosud hotova. Proto vyjimečně letos, počne vyučování na zdejší škole o 14 dnů později – 15 září. Děti přijdou do své školy kterou snad ani nepoznají. Už vchod mají jinudy a sice ze strany severovýchodní, kde na místě rozbourané stodůlky přistavěno schodiště a stranou ke hřbitovu záchody. Tento přístavek v moderním vkusném provedení úplně změnil pohled na budovu z té strany a činí dojem novostavby. Dřívější vchod vyhrazen je nadále pouze do bytu řídícího učitele. Z této chodby po dřevěných točitých schodech lze vystoupiti do prvního poschodí ke třídám. V prvním poschodí podél stěny ke kostelu je úzká dlouhá chodba z níž vedou dveře do všech tří tříd, které zabírají celou plochu prvního poschodí. Při vchodu do tříd příjemně překvapí dosti světla, kterého se dřívějším třídám nedostávalo. Však za tím účelem byla všechna okna v prvním poschodí vyměněna za nová, široká a proto zde tolik potřebného světla. Tato pronikavá adaptace, která dle rozpočtu vyžádá si nákladu asi 85.000 Kč. nařízena byla nadřízenými úřady, které ve staré budově schledaly zdravotní a hygienické závady. Podrobný popis všech změn ve školní budově jistě je popsán ve školní kronice a proto se zde více o věci nerozepisuji.

Přestavba p. Hartmana. V tuto dobu dokončuje důraznou opravu svého domu pan Hartman Josef. Dnes už se tato usedlost ani zdaleka nepodobá statku kterým dříve byla. Nehospodaří se zde už mnoho roků a propachtovaná pole právě letos byla odprodána. A tak budova která už nikdy nemá sloužiti účelům hospodářským zařízena byla pro pohodlný život soukromníka, se vším pohodlým uvnitř, se zahradou v níž vidíme mnoho zvláštností a kterou nutno obdivovati. Vnější úprava provedená s vybraným vkusem a hraničící až s přepychem, stala se ozdobou obce na tomto frekventovaném místě. Této úpravě padly za oběť dvě krásné lípy což rušivě zapůsobilo na krásné stromořadí podél silnice. Pan Hartman nahradil je třemi okrasnými akáty.

Počasí v prvních dnech zářijových je nádherné. Dni slunečné a teplé, za něž by se ani měsíc žní nemusel stydět. Dále pak, ač jsou už husté raní mlhy na den se vyjasní a je krásně teplo. V měsíci tomto, který vyznačuje se zvlášť příjemným a všestranně příznivým počasím i s náležitou vláhou nastává výmlat z letošních žní. Byl celkem daleko pod průměr, ač byla i nejedna výjimka, že z korce pole dostalo se i 8 q pšeničného zrna. Opakuji – jsou to však výjimky. Většinou si rolníci stýskali. Pan V. Kočí letos nebude mlátit. Téměř všechna úroda, svežená v „Žižínách“ do stohu mu shořela. Byl prý pojištěn.

29. září zemřela Hanička Lukešová, roztomilá 4 letá holčička. Prý od uhození se při hraní oteklo jí rameno a ruka a vnitřní hnisání vyžádalo si nemocniční zajištění, které však ji už nezachránilo. Rodiče přivezli si mrtvou Haničku domů a pohřbíti jí nechali na zdejším katolickém hřbitově. Rodina Lukešova přede dvěma roky přistěhovala se do zakoupeného domku na návsi u rybníka, vedle domku Štropových. Zde právě v tuto dobu upravují si řeznický krámk, z domečku, který při tomto stavení sloužil kdysi snad za dílnu, a až dosud za „kvelb“ či chlív a pod. Pan Lukeš je totiž řezníkem.

Říjen – začíná celkem hezkými týdny (*tato stránka je velmi špatně čitelná, rozpitý inkoust*), ač ranní mlhy dávají tuchu podzimu. Mluví se o krásném a teplém. Sotva se však započalo opravdu s dobýváním řepy, přicházejí nežádoucí deště. Když už ti s nimi je do omrzení, jak lidé říkají, nastává zlepšení a jakoby počasí napravit chtělo co zkazilo. Když v říjnu (15ho) blýžká se a hřmí dokazuje to, že v té době musilo býti hodně teplé počasí, až skoro letní. A s několika krátkými poruchami počasí to vydrželo přes celé řípy. Bramborů se letos urodilo hojně, někde až k obdivu. *Následuje několik řádků, které opravdu nejsou k přečtení.*

A celý národ tone v pláči...

Pero padá z ruky aniž dopsali jsme rozepsanou větu, všechny myšlenky naše jako by zůstaly stát, ba zdá se, zastavil se celý život v tomto státě v onom hlubokém pohnutí, které způsobuje zpráva o úmrtí našeho prvního presidenta T.G. Masaryka. Člověk vspírá se uvěřit – avšak ten smuteční prapor na obecním domě vnucuje nám onu pravdu – ten černý flór, jímž zastřeno je poprsí presidentovo na pomníku padlých vojáků připomíná nám onu skutečnost právě tak, jako záplava smutečních praporů, kterou vidíme přijdeme-li do měst. Na všem – na každém kroku – jen smutek,.

I naše vesnička připojuje se k projevům úcty a soustrasti. Zástupce hasičského sboru kondoluje na okresním úřadě. Pan starosta obce a jiní jedou do Prahy na hrad polonit se k rakvi Osvoboditele. V předvečer pohřbu hasičský sbor zapálil smuteční vatru již se zúčastnilo všechno občanstvo. Po vatře v hostinci u Efflerů shromáždil se sbor k vzpomínkovému večeru. V den pohřbu 21. září u pomníku padlých vojáků umístěn byl radiový přijímač u něhož občanstvo v pohnutí sledovalo průběh pohřbu vysílaný z Prahy. Bylo ovšem i dosti těch, kteří zajeli do Prahy vzdát poctu Velikému mrtvému na Jeho poslední cestě.

Za čtrnáct dnů uspořádala místní osvětová komise smuteční vzpomínku s přednáškou p.řídícího Marka. Stále – věčně, bude nám Tebe vzpomínati....

A přecházíme do všedního života.

Úroda brambor je letos nejvýš uspokojivá.

20. října zemřel Jan Heveroch toho času zaměstnanec Mířejovické elektrárny. Před svou smrtí za dlouhé své nemoci krční vytrpěl pravá muka a jediné smrt byla proň vysvobozením a jistě i rodině, která s krajní obětavostí dosloužila svému starostlivému živiteli k smrti, která jediné mohla všemu utrpení učiniti konec. Jan Heveroch od svého mládí byl harcovníkem sociálně-demokratické strany nejen ve zdejší obci ale i v okolí. Jeho agitační schopnosti a politickému rozhledu přičítá se také to, že po dlouhou řadu let u nás sociální demokraté měli velkou většinu ve správě obce a také svého starostu. I zemřelý Jan Heveroch řadu let byl zvolen v čelo samosprávy spojených obcí, a to lze říci, že svém úřadě snažil se řídit vždy, ne snad jen vůlí strany jež byla jeho stranou jak říkal, ale s ohledem na všechny třídy občanstva. Byl opravdu starostou demokratickým, až příliš shovívavým a důvěřivým, kteréžto vlastnosti, podle vyprávění jeho spolupracovníků, poškodili je a tedy i rodinu hospodářsky.

Na poslední cestě na hřbitov evangelický doprovodili jej mimo četného občanstva spoludělníci z elektrárny a sbor hasičský. Pohřeb proveden byl v duchu církve Československé jejímž byl zemřelý příslušníkem.

V posledních dnech je několik hustých mlh za přiměřeného chladna. Říjen končí za poměrně pěkného počasí a i

listopad tak začíná. Letos vyjímečně bez prudkých větrů, které zejména o dušičky bývají pravidlem.

4.t.m. zemřela Marie Kučerová manželka bývalého cukrovarnického zřízence nyní na odpočinku. Tato 73 r.stará paní dobře se snášela se svými sousedy, tichá a mírumilovná občanka v poslední době polehávala až se stáří přihlásilo o své právo.

V příznivém tomto podzimním čase nechala obec osázeti lesní kulturou dosud pusté obecní stráně. Sjedení lidé i ze sousedních obcí vysadili 50.000 sazenic smrků, borovic a akátů.

Jestliže jsme na počátku roku předvíдали zlepšení hospodářské úrovně našeho lidu, vidíme, že soudili jsme správně. Letos po prvé za několik roků krise nejen, že všichni

plně pracují, dokonce je nouze o pracovní síly. Zvláště v tuto dobu kdy cukrovar vaří, kde koho potřeboval. Za vděk vzal i lidmi méněschopnými. Řada zdejších lidí řadu měsíců pracuje na vojenských opevňovacích pracích, které se od jara provádějí v linii, která vede těsně při naší vesnici. Jsou to hotové pevnosti ze železa a betonu a řekli bychom, vyrostli jako houby po dešti. Pracovalo se i v noci, neboť zabetonování každé „pevnůstky“ musilo být provedeno bez jakéhokoliv přerušení. My, prostí občané neznáme pravého účele jemuž sloužit tyto objekty mají. Víme jen, že jet to obranné opatření proti možnému vpádu nepřátel našeho státu, víme i to, že má to být vojenská opěrná linie a proto díváme se na celou věc jako na nezbytné zajištění naší národní samostatnosti tak těžce vydobité a tedy všechna ta opatření vítáme a považujeme je za nezbytná. Těch obecně zvaných „krytů“ je značný počet mezi Velvary a Chržínem, jeden je těsně pod naší vesnicí a dál k Sazené jsou znovu dvěma řadami jakoby nasázeny. V tuto dobu se právě v našem kraji veškeré práce na nich dokončují.

Další listopadové dny míjejí klidně za střízlivého podzimního počasí. Až 14 den – o posvícení -je značný výkyv k sychravému obratu a hle, pěkně šea oblaka jakoby na ukázkou vysypala trochu sněhu. Ovšem nestačil na pokrytí země a tak za tu malou chvíli jen jí navlhlčil. A je zase tepleji.

16-ho, za poměrného tepla proti jakémukoliv očekávání, do bláta napadl první sníh ku podivu na 4cm vrstvu. A to je celý den mírně teplo, proto počítá se okamžití roztání. Avšak sníh značně vlhký vzdoroval a k všeobecnému překvapení vstáváme 17-ho do 4°mrazu. Jest to prudká změna. Následuje ještě jeden menší mráz příštího dne, přes den však hodně povoluje a 19-ho je úplná obleva tak značná, že do večera nebylo po sněhu ani památky. Další dva dny, jsou pěkné slunné dny. A i noci jsou teplé. Za to 22-ho ráno je opět náhlý velký mráz s mlhou, který však už se neopakoval a zůstává za větrného počasí chladno. 25 ráno padá sníh a napadlo ho 9 cm ale sotva přestal už bylo znáti že zase půjde dolů. A ztrácel se. Druhý den, jelikož se neochladilo, ubývá sníh vůčihledě. A 27-ho po sněhu všude vody, z cest a silnic jsou potoky a ke všemu jsou v ten den ještě časté přepršky. Později vítr zesiluje a přispívá k vysušení cest. 28-ho zaznamenáváme zase slušný mráz. S uvedeného je vidět, jak počasí přímo dělá „kotrmelce“. A v příštích dnech se nelepší. Je to prapodivné zimní období – takové nezdravé. Pověštině vlhké z části mlhavé a rychle se měnící počasí to trvá ještě 30-ho listopadu a nelepší se ani

v prosinci. Trošek sněhu který napadl 12-ho má delší trvání než sněhy předchozí, ač také každý den pozvolna taje. Noci jsou sice chladné ale bez mrazů, až na malé výjimky, zatímco také však je mnohdy sklon k dešti. Tak miji celá prvá polovice tohoto prosince. - A dál to není lepší. Znovu padá sníh ale drží jen potud, dokud padá. Je naň přílišné teplo - nemůže obstát. ?ráz – a ještě jeden oba slušné ale nejdou daleko do denních hodin. S dnem se otepluje a když je slunce prosto mraků pěkně hřeje. A tak už se ani mrazy dál nesnaží přispěti k patřičné zimní náladě. Ustaly. To už je sněhu poskrovnu. Kolem 20-ho je mírně chladno a větrno. 21-ho – ticho – mlha. Tak konečně vidíme krásný zimní háv přírody. A tak na ráz. Mráz 8° který přišel 22-ho a pohodil stromy jíní dává trochu pravého vánočního počasí. Následuje druhý, právě tak statný mráz s mlhou, který přírodu ještě přioděl, takže s toz troškou zbylého sněhu příroda tvoří dobrý rámec vánočním

svátkům do nichž právě vstupujeme. Ne – co ta zima letos vyvádí.

Vánoce rázem jsou zbaveny včera popsaného zimního oděvu. V samotný předvečer štědrého dne za teplého počasí mží. A ráno – o štědrý den – kritické náledí. Asi celou noc mžilo na trošek starého sněhu a na zmrzlou půdu a proto ta úplná ledová pokrývka. Celý den docela teplo a tak i jinačatka se stromů po značných kusech spadává. V Boží Hod, aby zhoršení počasí bylo dovršeno, celý den prší – chvílemi notně leje. Počasí asi chtělo jen pokazit vánoční náladu. Po svátcích se totiž znovu ochladilo, stupňují se mrazíky a na sklonku roku je zima se vším příslušenstvím. Ve dne sněží -v noci řízné mrazíky. Poslední den v roce je ve znamení prudkých sněhových bouří.

ROK JUBILEJNÍ 1938 XX let státní samostatnosti

Při vstupu do jubilejního roku provází nás pravé zimní počasí. Denně sněží – v noci mrazy až 18°. - 7.ledna zdá se, přichází náhlý obrat, noc s nepatrným mrazíkem a den ukazuje na oblevu. Avšak další dni přece jen opanovala ještě zima, která měsíci lednu docela přísluší.

Obleva 11. ledna mění tvářnost přírody. Sníh vlhne, v noci vůbec není mráz a 12.ho prší a k večeru už vydatně. Lze si představit jaký vzhled skýtají cesty i pole 13.ho kdy znovu celý den prší. To je všude vody – po sněhu ovšem ani památky. 14.ho při jarní teplotě – lidově řečeno – topíme se v blátě. A to je stále sklon k dešti. 15.ho prší – teplý vítr. Příští den – prší. 17.ho začíná se o vládu ucházeti zima. V noci mrzne ale ve dne teplo a prší. Jde větší mráz – rozmokne. Ještě 20.ho prší a k večeru najednou mrzne – pozdě večer dává předzvěst notného mrazu. Ale ráno! Kdepak – prší. Podobně vypadají i další dni. Nevrlídné. 25. ledna večer pozorován úkaz na obloze několika místními občany. Na severu skýtala obloha nevidaný, obzvláště krásný mohutný obraz. Na celém prostoru sahajícím až na severozápad a severovýchod barvila se obloha překrásnými clonami, které měnily tvar, rozsah i zabarvení a vlnivě přecházely až do barev duhových. Celý zjev, který od nás pozorován byl od 8-9 hpd., možno říci, skýtal pohádkovou podívanou. Příští den označily jej noviny jako polární záři.

Následující dni nestálého počasí s větry různých směrů přidávající na síle a prudkosti který dospěl 29.ho ve vichřici jihozápadního směru.

V únoru jsou prvé dni stále nepříznivé, neodpovídající přítomné době. - 5./2. neobyčejně krásný, spíše jarní slunný den. Ale hned druhý den značně chladno. Teplota značně kolísá a přechází do prudkých výkyvů. 8.ho po delší době mrazík. A ještě jeden, který už lze nazvat mrazem. Zůstávají však osamoceni. Příští dni totiž znovu přizpůsobují se počasí předchozímu. Jsou deštivé, západní a jiho-západní větry o značné rychlosti převládají. Teploměr hned je vysoko nad nulou, aby v několika hodinách smršťil se na bod mrazu.

14.ho pronikavě se ochlazuje se sněžením, které přináší severní vítr. Ochlazení projevuje se nočními mrazíky, zatím co ustálené jasné počasí přináší slunečné dni, jichž polení teplota vykazuje až plus 8°. Takové suché počasí trvá do 21.ho, dky vítr stáčí se na severozápad, ochlazuje dni, a přináší noci bez mrazů. Po dvou dnech vrací se však dřívější počasí, noční mrazíky 3° až 6° - dni slunečné s polední teplotou až 6°. Oteplují se i noci a

Březen začíná neobyčejně teple. 1.ho ráno je 8° tepla. Nepatrné přehrášky. Vzbouřivší se západní vítr 3.ho na teplotě nic nemění. 4.ho vyniká krásný sluneční den, rázu jarního. I když dále přibývá oblačnosti, je sucho a pozdější chladné větry nedávají naději na žádoucí vláhu. Ještě v polovici února suché počasí působí nepříznivě -to tu a tak vyskytuje se noční mrazík za dnů střídavého počasí, z nichž bylo i několik krásných slunečních. Ačkoliv jaro zdálo se přicházeti vlídně, a první dni jara se projevila, pokazilo se vše 26.ho, kdy prudce zapůsobyla zima a prudké větry. Mráz který 28.ho nečekaně přišel v síle 5° způsobil jistě veliké škody jichž rozsah projeví se jistě později. Až 29.ho přichází trochu vláhy ne velká, ale po tak dlouhé době sucha, dobrá. Škoda, že naději na delší deště po této vlaze nejen maří, ale i tu spadlou rychle vysušují prudké větry. Zakončují měsíc březen a jdou i do prvních dnů

dubna. Jestliže na chvíli povolují, rozběsní se poznovu až 3.ho nabývají až kritických rozměrů – rozsahů. Celodenní větrná bouře zvedá a přenáší spousty suché půdy z polí, nahání ji přímo do závějí a do určité výše nad zemí žene zvednutý prach který působí dojem mlhy při zemi. V ten den také nápoem větru přelomen byl jeden z topolů, lemující hřbitovní zeď. Úlomek stromu poškodil poněkud střechu kostnice.

Po větrných bouřích za sychravého počasí jdou přehánky deště i sněhové – které však potřebné vláhy dávají poskrovnu. 9.ho několikrát za den přehnaly se sněhové bouře, při nichž za dne úplně se setmělo, takže každá práce v místnosti vyžádala si umělého světla. Až do polovice dubna to aprílové počasí všestranně se vybíjí a 15.ho zdá se přichází zlepšení. Vše živoucí volá v tu dobu po vydatné vlaze. Přichází jen mírná přehráška 16.ho po které se notně ochladilo a jarní svátky Velikonoční provází krajně nevlídné počasí. O Boží Hod 17.ho vítr, přehrášky, zima, vše proti přání všech lidí těšících se na krásné užití svátků. O druhý svátek v pondělí překvapil ráno mráz k neuvěření prý 7°, studený vítr a odpoledne notné chumelenice. Dlouho trvající sucho dává už přímo katastrofální vzhled plodinám. Je to v polích už opravdu zlé. A přece. Takřka v hodinu dvanáctou několik dešťů – záchrana všeho volajícího po vodě. Další dubnové dni jdou ve znamení suchého chladna. Ku konci označení chladno je příliš mírné jsou přímo zimní dni. Sice mírné, ale pronikavě studené větry. Ojediněle v to zapadají dni zase neobyčejného slunečního tepla. A zase už sucho. V té době jsou přece časté deště žádoucí. Ono ale ani nemůže pršet – pro zimu – říkají lidé. Je vidět zhoubný vliv na letošní květena ovocnou, kterou má krajně nepříznivé počasí dubnové. Stromy v rozpuku nemohou normálně rozvinouti, chladna úplně nejen zdržují ale přímo ochuzují nejen vývin květu ale i listoví. Že ranné ovoce již nebude, je jisté, leč ohroženo je ovoce vůbec. Zvláště když i noční mrazy v některé dny rušivě zasahují. Obavy o úrodu ovoce jsou oprávněny, když i do

května jdeme s takovým počasím. Zima, až mrazíky. To už je zřejmě po ovoci. Postupně všechno květenství bylo spáleno. Ba mnohé buď omezeně a nebo vůbec nerozkvetlo. A je vidět, že poslední déšť jednak nestačil řádně zalít a za druhé už dávno vydal vliv a je potřeba vláhy nové. V květnu je hodně deště zapotřebí – denních takřka a ono 8. ho ještě jsou zimy a nekápne. 8.-ho hasiči opakují loňskou májovou slavnost které účastní se i všichni mladší manželé, takže konečný průvod čítal přes 20 párů. Po 10 květnu se oteplilo, přicházejí přímo letní tepla. Hotový „suchopár“ říkají lidé. V nejpotřebnější době, ani kapka vody. Řípy zakrnělé nerostou spíše se ztrácí. Nemůže prý mnohé na polích zachránit už ani okamžitá vlaha. Tak mluvilo se po 15 květnu. A jako by šlo být vše zničeno jdou i další dni suché. Porucha 18. května ráno ve znamení náhlého chladna nedovoluje zatažené obloze zemi posloužit deštěm. Při větru jako když chce ale nesmí - jen kape. Až teprve jak se dnem oteplovalo i déšť se spouštěl a po tak dlouhé době země přece se svlažila. A prší i druhý den téměř celý den – krásně – tiše a za tepla. Jistě k radosti všech hospodářů, kteří už zoufale nad úrodou pokyvovali hlavami a o takovéto počasí prosili. A jak se zdá, deštivé počasí potrvá. Prší denně a vše nasvědčuje že bude pršet. Ale sebevíce vody nemůže být ničemu ku škodě.

21. května všechna pozornost lidí obrací se k jedinému. Všichni se ptáme: Co se to děje? Všední starosti ustupují do pozadí, lidé po celý den v hloučcích vzrušeně roklují o bleskové mobilisaci, kterou se zdálo být v prvu chvíli povolávání záložníků k okamžitému mimořádnému vojenskému cvičení. I od nás několik jich je zavoláno. Dodatečně informuje nás tisk, že bylo nebezpečí útoku na náš stát z Německé strany, že musilo být učiněno vojenské opatření k zajištění našich hranic. Zdá se, že Německá říše ráda by zasáhla do jednání naší vlády s našimi Němci v pohraničí o nárocích oněch menšin, které již delší dobu vede. Jak by zasáhla, prozrazují různé zprávy, šířené mezi Němci v pohraničí, že prý přijde den, kdy Německé vojsko vtrhne k nám – a.t.d. Ten den prý měl být 21. května. Proto každý nadšeně souhlasil s oním opatřením. Četa policistů a četníků dovezených do naší vsi ubytována v „dolejším“ hostinci a vždy po dvou členech konají hlídku na rozcestích; zastavují hlavně motorová vozidla a jak je vidět, podrobuje je prohlídce jakož i průkazy jedoucích osob. I příští den 22. ho května přinášejí listonoši povolávací lístky záložním vojínům a tak dle toho všeho soudíme, že situace je opravdu vážná. O ničem jiném se nemluví mezi naším lidem v obci (a jistě i všude jinde je tomu tak) o nevyhnutelné válce. Ač každý s tímto největším zlem počítá, přece nejde naším krajem hrůza. Je vidět odhodlané tváře mužů všech, kteří okamžitě vyplňují rozkaz v povolávacím lístku uvedený a to povzbuzuje i ty, kteří snad by jinak klesaly, zejména ženy. Do tohoto dne do večera povoláno je z naší obce postupně asi 8 záložníků. Ze všech pohnutých debat, rozhovorů jak společenských tak i jednotlivců vyzařuje naprostý souhlas s energickým postupem vládních činitelů. Trochu toho pláče žen, matek (na který ony mají v takovém případě právo) zaniká a umlká po rozumné úvaze, že je nutné rázného rozhodnutí a činu pro bezpečnost státu a teď nás všech, že je nejvyšší na čase zajištění klidu, který již delší dobu je našimi pohraničními Němci porušován. Chtějí a domáhají se prostřednictvím strany Konráda Henleina „svých práv“ a naše vláda všemožně vychází jim vstříc, dává co může, chce jednat, není tedy příčin k nějakým výpadům. A dochází-li k pokusům o ně, tedy nutno jim čelit všemi prostředky. Tak to

chápe náš prostý lid, tak svým prostým rozumem celou situaci posuzuje a proto ke všemu je odhodlán.

23.května ustalo povolávání. I v našem kraji je viděti pohyb různých vojenských těles. Všeobecný údiv je vyslovován nad moderní všestranné výzbrojí naší armády, nad pohotovostí, která právem nazvána je – bleskovou. Jsme hrdi na naši armádu. V těchto dnech mají ztíženou službu naši vojáci. Už třetí den, tedy od jejich „zasáhnutí“ stále prší. V těchto dnech čtou se hodně noviny, což je zcela pochopitelné. Kdo dříve nevzal žádné do ruky, čte, kde jaké. U nás nejčtenější je večerní „České slovo“ a nedělní „Národní politika“.

26. května situace je nevyjasněna, zůstává při opatřeních vojenských, náš tisk píše sebevědomě, vnáší důvěru a klid mezi občany. Plné uznání celého národa dostává se armádě. Zajímavostí tohoto dne ve všedním životě je silné hřmění v časných ranních hodinách. Den bouřek – vůbec bez deště. - V těchto dnech zahajuje se sbírka na obranu státu, pilně sledována je situace odrážející se v novinách, ač každý jde už za svou prací. I při ní ovšem, a zvláště ve chvílích odpočinku přetřásají se události, které dovedou vzrušiti. Úsudky našich lidí se různí. Převládá názor, že válka je neodvratná. Ba jsou mezi nimi i tací, kteří se i vsadit na to chtějí, že bude. Je málo těch optimistických, ale i u nás jsou. - Zatím od nás odvolána je stráž z 21. května, o níž zatím se dovídáme, že byli to členové bezpečnostní stráže města Prahy a vystřídána je četou vojska od 5. pěšího pluku. Ti střeží i vojenské kryty. - S pochopitelným zájmem veřejnost zachycuje každou zprávu o snaze naší vlády dohodnout se s našimi Němci. Můžeme snad zde prozraditi na náš lid, že šmahem vyjadřují se proti jakémukoliv dohodování, je pro rázné vyřízení celé záležitosti mocensky, prostě říkajíc: „Toto jest naše vlast, komu se zde nelíbí, ať jde, kde se mu bude lépe dařit.“ Nemůže nikdo zazlívati takové mínění prostého našeho lidu, ono je svědectvím ryzího vlasteneckého citění. Ostatně v celé věci mínění ono nedostává se stejně k rozhodování a nemění nic na úsilovné snaze vlády, nespokojené Němce uspokojiti.

Uplynula řada dní – cíl žádný. Mezi lidem předpověď války trvá přes to, že vracejí se postupně povolání záložníci, že i od nás odešla vojenská pohotovost. - Zjevné „přízraky“ tedy už nejsou, ale ze všech řádků všeho tisku číší ještě chlad nedávných dnů a skutečnosti, že nejistota trvá.

15. června. Deště, ve dnech našeho vzrušení tak štědré, velmi prospěli na polích. Teď si všímáme skoro zázraku, který se stal vlivem oné vláhy a tepla s úrodou. Vše se sebralo na tolik, že dává naději na ten největší výnos zemědělský. A teď už by mohlo znovu pršet.

Dál pak žijeme všude ve vsích i v městech pod dojmem příprav na Sokolský slet. I když u nás nebude přímé účasti budovatelské, jelikož v obci nemáme jednoty Sokolské, přece jen necháváme se také unášeti oním nadšením snad právě proto, že mohutný ten podnik národní síly zapadá do pohnutých dnů.

Po 20. červnu, po krásných teplých dnech působí nepříznivé větry. Jsou suché, nabývají prudkosti, půdu suchou zhoršují. Vždyť je už dlouho – dlouho bez deště.

26. června zaznamenáváme zvláštnost jež by nasvědčovala splnění přání rolníků. Už v časných ranních hodinách silně hřmí. Jest to den mnoha bouřek – ale vůbec neprší. V tu dobu nařízeno je okresním úřadem ochranné opatření proti slintavce a kulhavce. Tato nákaza hovězího dobytka už před časem hlášená ze vzdálených krajů, nebezpečně se

přibližuje naší obci.

28. června zemřela paní Anna Cibulková, vdova. Už dlouhou dobu nepřicházela vůbec do společnosti místních občanů. Pro potíže dechové nedokázala se vzdáliti mimo blízký okruh svého domku, dole pod vsí. Jako přispívající členka hasičského sboru, byla členy téhož spolku na poslední cestě doprovována. - Byla víry evangelické.

Červenec začíná parným dnem. Z odpoledních velkých mraků pár kapek. - Kritické sucho. Přišla bouřlivá noc. Hřmí bez ustání. K potěše každého – slyšíme jak venku prší. Opravdu, ráno máme pěkně zalito. „Zaplat’ Pán Bůh“. Slyšíme naše hospodáře. Ze zamračené oblohy 2. července ještě prší. Celé odpoledne krásně, jako když jemně rozprašuje. - Sbírka na obranu státu v naší obci vynesla 1.000,- Kč.

Sletové hlavní dny, svátky celého národa, prožíváme nepřímě i u nás. Radiová služba stará se, aby i v našich vesničkách nezúčastněným občanům podala odraz velkolepého národního díla. Počasí je těmto dnům ne právě příznivé. Proměnlivo. Noce chladné. Místní srážky. Také celé dopoledne prší.

8. července, když se bylo v několika dnech střídalo počasí přichází nejparnější den letošního léta. Rázem změna v počasí střídavé.

14. a 15. července náhlá vedra. Ve druhý uvedený den zemřela paní Justová. Staříčká paní už několikrát nechala se zaopatřit knězem, avšak vždy se pozdravila. Až teď....

16. července místní silné bouře. Při jedné z nich sjel blesk do novostavby v sousední obci v Uhách a zapálil. Zničena byla střecha (vazba) zasaženého domku. Jen náhodou nikdo z přítomných lidí nebyl zasažen.

Žně začínají u nás před 20. červencem – později než obvykle. V začátcích jde nevhodné počasí. Deštivé.

22. července. Je protivné deštivé počasí.

24. července. Žně v plném proudu. Úroda všeobecně uznává se za velmi dobrou. Vlivem uvedeného předchozího počasí je hodně ležáků. Ted’ dobře sklídit. Však už i příroda přichází k rozumu. Dnes už je vedro. Krásně se sklízí. Právě počasí – znovu vedra.

31. července. Jak to s polí mizí. Nezná se neděle za den odpočinku. Počasí slouží – tož domů s tím, celou neděli se vozí. - I v tom žňovém shonu nedají myšlenky nevspomenouti na situaci národa. V odpověď je nám stále ještě hlas vážné doby. Má to vláda těžký – přetěžký úkol. Všichni to víme – máme v ní pevnou důvěru. To vědomí síly k práci – k té tak důležité práci.

V srpnu pokračuje příznivé počasí, takže žňové práce jdou ohromným tempem. Krutá vedra trvají. *Přiložen je výstřížek z denního tisku, titulek článku zní „Africká vedra v Praze . Lidé padají úžehem“.*

Konečně 12. srpna přerušuje vedra bouře z neobvyklého směru k nám se přihnavší – z jiho-východu. Těžké mraky (ve dne muselo se svítit) a z nich mírná sprcha přišla právě vhod. Osvěžila vedry ochuzený vzduch. Porucha je delšího trvání. - Denně sprchne.

19. srpna opět krásný letní den. - 20. srpna rovněž. „Krade“ se hodnem ještě to, co zůstalo na poli. Bylo na čase. V noci prudká bouřka s vichřicí nic nevěstí dobrého a 21. srpna celý den prší. Ochladilo se. - Denně prší. Už týden, protivné počasí. Málo obilí zbylo na poli ale s tím troškem je to špatné. Už 14 dní je vystaveno krajně nepříznivé nepohodě.

Září jen o málo lepší. 3. září ráno mlha, na den hezky slunečno. V takový den honem

rozestaví se snopy na poli, nechají drobet oschnout a 1 večeru s nimi pod střechem. Tak snad už je doma všechno. Však žádná vyhlídka také s ničím už není. Dál jde ono ošklivé počasí. Njevýš jeden den se vybere pěkný a zas následuje „psota“.

12. září ráno mlha. - Studené noci.

Mezi tím, co těšil se venkovský lid z úspěchu své mozolné práce zemědělské, dostala záležitost našich menšin ráz jasně mezinárodní. Německá říše teď už otevřeně světu prohlašuje, že „práva“ Němců v Československu prosadí vši svou mocí. Mise z Anglie včele s lordem Runcimanem, již delší čas studuje způsob k dohodě naší vlády s našimi Němci (Dodatečně přikládáme výsledek studia dotyčné mise uveřejněný později). Nedaří se jí to. Vláda podává už čtvrtý návrh na úpravu národnostních poměrů. Lidu přechází trpělivost při zprávách o neústupnosti Henlainovců. Je však nabádán jak tiskem, také rozhlasem ke lidu a rozvaze. Dovídáme se, že na nátlak spojenců Anglie a Francie dělá vláda naše dalekosáhlé ústupky. Podrobnosti na veřejnost nepronikají. Německo hrozí. Neohroženě náš lid přijímá zprávy o tom. Jde zřejmě teď už o odtržení části naší republiky a k připojení k říši. A náš lid teď se táže. „Jak to, že protistátní živel se nechal rozrůst do takovýchto rozměrů?“ Dovídá se, jak mnozí vedoucí S.D.P.strany našich Němců prokazatelně pracují i pro rozbití naší republiky, dovídají se, jak dotyční mluvili a mluví vlastizrádné řeči a jsou ještě střeženi bezpečnostními orgány, jako pan Henlain a ten lid se v úžasu ptá. „Na koho se vstahuje zákon na ochranu republiky? Ti lidé mají být dávno ztrestáni.“ Hlas ten slábne v úzkosti a tak omezuje se na své nejbližší okolí. Není čas hledat v čem spočívá vina. Jde o to jak se zachovat. Však víme. V úplném souhlasu s veřejným míněním, prohlašuje to tak často některý z vládních činitelů v denním tisku, prvně říká to i předseda vlády Hodža i prezident Beneš do rozhlasu „Ani píd' naší země nikomu nedáme! Jsme odhodláni za celistvost státu bojovat do posledního muže!“ Ano tak cítí i lid a důvěřuje mluvčím. Věří, že to dělají dobře. Spoléhá na vládu a je poslušen. Když i naši spojenci Francie – Anglie a Rusko ubezpečují nám mnohokrát splnění závazků o vzájemné pomoci, cítíme, že naše bezpečnost dnes ohrožená přežije krizi bez újmy. „Jsme pevní, odhodlaní, připraveni na vše.“ Tak vyjádřen je život prostých našich lidí. Kritická doba stupňuje napjetí den ode dne. Je jisto, že veškeré jednání ztroskotá. Válka – válka visí na nitce. To hrozné slovo jedni šepotají chvějícími rty, jiní mužně je vyslovují. Předzvěsti nedobrého jsou opět povolávací lístky záložníkům bleskově doručované dne 13. září. Zastihnou adresáty na poli, v továrně, nebo doma. Rozkaz v nich je krátký a jasný. „Nastupte okamžitě vojenskou službu.“ Bez hlesu, do písmene rozkaz splněn. V ten den z naší obce povoláno jest 5 záložníků: Jos. Klapka, V. Klomínský, Duchoslav Jos., Tichý Václ., Bláha Karel. Později odcházejí další: Hrouda Václ., Hašourek Ant.

14. září jsou zprávy zlé. V pohraničí jdou události ke vzpouře. Stanné právo vyhlášené v osmi okresech mluví jasně. Energický postup vlády pro zachování pořádku ve státě přijat všude s ulehčením. Opakují se výzvy k našemu občanstvu aby v každém případě zachován byl naším lidem klid a rozvaha. Se zaťatými pěstmi a sevřenými rty. V sebezapření ten lid vše trpělivě proto snáší.

Spojenecké velmoci znovu potvrzují své závazky.

15. září. Dochází zpráva, že Anglický premier zasahuje do kritické situace, odletí do Německa k Hitlerovi aby se pokusil o řešení smírnou cestou. Tato skutečnost dokazuje

jak spor náš má Evropský význam, že každé ozbrojené zakročení hrozí strhnout do války celou Evropu. Proto ten krok státníka největší velmoci, který u nás přijat byl s různými pocity. Je pochopitelné, že noviny v těchto dnech jsou na dračku. Co se z nich dovídáme? „Francie stojí při nás! Anglie půjde na pomoc Francii. Rusko splní závazky o vzájemné pomoci.“ „Anglický premiér letí upozornit Hitlera na nebezpečí, jež hrozí Německu po napadení Československa.“ Jaké štěstí pro nás, že snažili jsme se vždy zachováti si přátelství našich spojenců. Jak je nyní potřebujem. Věříme jim. O výsledku jednání Chamberlaina s kancléře, Hitlerem nepronikají žádné zprávy. Dohady které čteme v novinách nás utěšují.

18. září ještě se volá na vojnu. Jde Makovec Fr. a Procházka. Cítíme všichni tíhu kritických dnů. O výsledku jednání dříve uvedených státníků se podezřele mlčí.

19. září je situace k udušení. 20. září Vládě prý jsou předloženy podmínky sjednané mezi vládou Francouzskou a Anglickou, které vyhovují požadavkům říšského kancléře, v nichž doporučuje se odstoupení části našeho území obydlené převážně Německým obyvatelstvem, Německu.

21. září nešťastný den v historii našeho národa. Národ svíjí se v bolestném rozechvění. Huře to nemohlo pro nás dopadnout. Zní to neuvěřitelně. Opuštění všemi přáteli a spojenci zůstáváme ve světě v tom ohromném ohrožení osamoceni. Drtí celý národ skutečnost, jíž odhaluje tisk i rozhlas. „Vláda Československá pod nátlakem svých spojenců a přátel, velmocí Francie a Anglie přijala návrh těchto velmocí na odstoupení pohraničí Německu.“ V těch několika slovech je velká tragedie. V co jsme nejvíce věřili a poléhali, to zklamalo. Spojenci! Národ, ten chrabý národ neznající přetvářky a lsti dovede prokázat se věrností za věrnost, ale v tomto okamžiku má jeho lid právo volati rozhořčeně: „Zrádci!!!“ Byli jsme připraveni k boji, s tímhle jsme nemohli počítat. Lidé pláčí. Zatínají pěsti. Zastavila se kola továren, a na místo skřípění a lomozu strojů při denní práci, zvedá se hlas lidu. Z ustrnutí se zvedají, bouří se, nepracují, s továren jdou do ulic a nesouhlasí. Nápor prostého lidu s hlasem všech vrstev národa, byl mohutný a jím smetena byla vláda. Poděkovala se. Lid volá armádu, k ní utíká se se svým bolem, k ní upírá ještě naděje. Nebylo by divu kdyby rozboleštněný dav lidí dopustil se nepředloženosti. Ne, český lid v největších bolestech, radostech i zloby, ovládan je ušlechtilým smyslem pro sebezachování. I dnes. Když generál Syrový odůvodnil ve veřejném projevu čin vlády tím, že národ nesmí beznadějně vykrvácet, že každého života příští stát bude potřebovat k lepšímu budovatelskému dílu, lid pochopil, potlačil slzy a s krvácejícím srdcem nastoupil ke svým občanským povinnostem.

Zatím docházejí zprávy, jaký vliv měly poslední události na poměry v pohraničí. Troufalost Henlainovců vzrostla na tolik, že český člověk který se nějak exponoval pro český národ byl vystaven neslýchanému teroru a mstě. O bezohlednosti tzv. „ordnéřů“ vypravují uprchlíci kteří utíkají se do vnitrozemí. I do naší obce uchýlili se asi čtyři rodiny, většinou kesvým známým. Vše co vypravují – to zdvihá hněv lidu.

22. září s povděkem přijímáme zprávu o jmenování nové vlády s armádním generálem Syrovým v čele. Je nesporné, že jmenovaný voják v posledních dnech získal si sympatie celého národa a ví se, že jedině on na vedoucím tom místě je schopen udržeti lid v rozvaze ve dnech nejtěžších. - Mluvil pan prezident Beneš. Nebál se nikdy o národ, ani teď se nebojí. Má plán. - Posloucháme to všechno a kombinujeme různé dohady. Jich

výsledek je oživení velkých nadějí. Mobilis

23. září večer program Pražského vyslání radiového už z večera jakoby něco připravoval důležitého. Dalo se to vypořádat dobře z nesrovnalosti programu. A když pozdě večer hlasatel vyzýval několikrát posluchače aby posečkali u přijímače, to už prožívali jsme chvíle v divné předtuše. Bylo asi půl 11 hod. „Mobilisace je velmi vážná věc“ slyšíme tato pravdivá slova pevným hlasem pronesená. Dále jasná slova mobilisační vyhlášky plynou do tiché noci z veřejně vystavených přijímačů. Početný hlouček nás občanů stojíme před domem, z jehož okna jde ten hlas k nám na ves jako do celé republiky. Slyšíme dobře! „Všichni čtyřicetiletí a všichni mladší záložníci, jakož i všichni důstojníci i starší povolávají se k činné vojenské službě. Rozkaz budiž vykonán do 6-ti hodin po vyvěšení mobilisační vyhlášky.“ Dál oznamují se podrobnosti o odvádění evidenčních koní a motorových vozidel. Zůstáváme okamžik v hlubokém mlčení. Než uvědomíme si, že jest to skutečnost. - Že bychom přece postavili se na odpor sami, proti přesile? Včera prohlásili nám to za sebevraždu. Nebo přece se vschopili naši spojenci? Ano, psalo se nám, že veřejné mínění ve Francii a v Anglii činí nátlak na tamnější vlády v náš prospěch. Proto všeobecný názor nás všech tu byl, že v tuto chvíli nastává obrat pro naši záchranu a v tom duchu přijata mobilisace. A proto s nadšením projevovali jsme vděčnost spřáteleným státům. Pohotovost mnohých záložníků byla obdivuhodná. Pan řídící Marek ku příkladu už hodinu po vyhlášení radiem objevil se mezi námi v uniformě nadporučíka. Spolu s jinými prohlašuje: „Jsem připraven. Počkám až dojde vyhláška a jedu!“ - Probděli jsme tak celou noc, ve které několikrát opakovalo se ohlášení mobilisace. - Civilní protiletecká obrana (C.P.O.) okamžitě zahajuje službu v rozsahu jaký je pro ní určen ve válečném stavu. Ukazuje se, že formování a cvičení těchto složek mělo svůj účel. - Asi v půl 5.hod ranní tuto noc, úředníci z okresního úřadu přivázejí vyhlášku a různá nařízení odevzdávají na obecním úřadě. Vyhláška vyvěšena na obecním domě a vybubnována. Připravení hned se loučí a odjíždějí.

24. září. Ráno ostatní. Stisk ruky, přání návratu v plném zdraví a díváme se jak pevnými kroky odcházejí. Vráť se všichni? Viděli jsme, jak při loučení potlačovali slzy mnozí, kteří ve svých citech snadno dávají jim průchod. Dnes? Ne nesmí. Jde za svou vlast, které vše sliboval. Své sliby splní. Obec naše na rozkaz vojenských úřadů vysílá na zákopy (tak se mezi lidmi o tom mluví) 15 mužů nevojáků. Ti mají tytéž nároky jako vojáci. Zdravu, „žold“ a prý i vyživovací příspěvek. Nebo beze všeho 9,- Kč denně. Naši lidé všichni použili druhého způsobu. K večeru tohoto dne mobilisačního „dorazil“ proud narukovaných záložníků, ještě civilistů na naši náves. 250 jich bylo. Dovídáme se, že nastupují k výzbrojní stanici do Velvar, ale Velvary ten ohromný nával nemohou ubytovat. Proto jdou přenocovat do okolních obcí. Vítáme je, hovoříme s nimi a shledáváme se s nadšeným odhodláním vyřídit jednou pro vždy- definitivně nepříjemnou záležitost. Šprýmují na vše, je mezi nimi veselo. Ubytování jsou v obou hostincích a ve stodolách.

25. září. Ráno v půl 7 odcházejí do Velvar. Vědí však, že se sem vrátí. Evidenční koně odvádějí se dnes. Rolníkům sice dá starost jak zastanou polní práce po tak početné ztrátě koní, ale kdož by teď na to myslel. Odpoledne skutečně vrací se asi 65 záložníků, prý k delšímu pobytu. Další mohutné proudy procházejí naší ves. Prý ve Velvarech je třídí a rozesílají na vesnice k ubytování. Úžasná síla mužů mobilisovaných se rozlévá do všech

zdejších vesnic. Kde všude jsou, je veselo – jako by ani účel jejich narukování nebyl tak hrozný, válečný. - Všichni věří, že naše věc zvítězí.

26. září je další příliv mužů; k večeru pak i koně přivádějí. Máme tu totiž část dragounského pluku č. 1. Večer posloucháme z rozhlasu řeč kancléře Hitlera. Překládá nám ji jedna paní jež z pohraničí 33uprchla. - Kancléř hrozí, ponižuje hlavu našeho státu a do 1. listop.chce naše pohraniční kraje. Nedáme-li prý dobrovolně, zahájí pochod. - Tak tedy bude válka – je náš názor po jeho řeči. Tisk informuje nás o věrnosti Francie a spojenců vůbec. Proto jsou naše veškery naděje oprávněné. Připravujeme se důkladně. C.P.O. koná služby ve dne v noci nepřetržitě. Dbá se na stálé zatemnění oken. Světlo příbytků nesmí pronikati na venek.

27. září už jsme vojskem přímo „nacpáni“. Téměř v každém čísle je někdo ubytován. Koně i pod otevřenou kolnou stojí, jen když je střecha nad hlavou.

Dodatečně zmiňuji se o potížích, které mnohým způsobyla ztrita aut, která včera musila být odvedena. Jsou tu ku příkladu mlíkaři. Z obce i okolí mléko dováželi do Prahy. Co teď, jak pokračovat v obchodě, nebo co s mlékem? Nastává shon po starých vozech, které vojsko nemůže potřebovat a majitelům je ponechalo. Zkrátka, staré „hrkačky“ přicházejí ke cti.

28. a 29. září mění konečně naši vojáci vzhled. Jsou oblékáni do vojenského. - Dovídáme se, že právě podniká se nový poslední pokus o mír. Téměř v hodinu dvanáctou president Amerických států apeluje na svědomí zodpovědných státníků. Kancléř Hitler svolává konferenci čtyř. Francie, Anglie, Itálie, Německo v Mnichově se o nás tedy ještě radí. Co z toho pro nás vzejde?

30. září už to bezpečně víme. Lépe nevědět, neslyšet, nevědět o ničem. Rány jdou příliš těžké a mířeny jsou na nejbolestivější, nejcitlivější míst. Bolí tím více, že zasahují nám je ti, které měli jsme za přátele. A způsob, jakým jsou vedeny, svědčí téměř o zákeřnosti.

Tedy úplná prohra. Dáme jim vše, co na nás žádají. Kus svého těla. A generál Syrový na to říká: „Nebylo jiné volby.“ Věříme jeho slovům, věříme jim hlavně proto, že on to říká. A on ví co můžeme. Zdrčení jsme všichni, vidíme i to nesmírné zklamání našich vojáků kteří křičí přímo: „Proto jsme sem nepřišli.“ A cítíme, že všechno skoro co dříve bylo nám drahé, vzácné, čeho vážili jsme si a co jsme ctili, ztrácí u nás cenu a úctu, opovrhujeme tím co včera ještě jsme ctili – jsou z nás ze všech „rebelanti“. Ať nám to nikdy nikdo nemá za zlé. Jsme rozechvěni. Prožíváme kalvarii vlastního národa. A přece věříme. Život se nezastavil třicátým zářím ani tímto dnem nekončí dějiny.

2. října odcházejí od nás dragouni prý do blýzké Sazené. Sotva poslední řady jejich opouštějí ves, z druhé strany vcházejí pěší vojáci od 47. pluku z Mladé Boleslavi. Je jich také asi 180. Jsou rozmrzelí nejraději by šli domů, když to takhle dopadlo.

5. října odstoupil president Beneš.

Počasí po celou tu dobu co jsme o něm nepsali bylo nádherné. Dni většinou slunečné, při nichž to šlo se ještě vyhřívat. Jen noce byly studené. Dnes je velká změna. Prší a je chladno. Už je týden takové nevlídné počasí. Lépe ani nečíst noviny, které jsou plny nářků nad územními ztrátami. Jsou tak veliké, že předstihují i to největší očekávání. Je to horší než po prohrané válce. - I Polsko a Maďarsko uplatňují svoje nároky na své menšiny a i jim děláme územní ústupky. I to nám svým způsobem „doporučili“ naši přátelé. Slovensko – Podkarpatská Rus dostávají samosprávu – autonomii. A tak jdou

samé zprávy, které opravdu jdou na nervy. Lid šmahem odsuzuje dosavadní roztříštěnost v národě, činí zodpovědná za celou tragedii stranický systém a volá po sjednocení národa. Pracuje se o to – tož rychle – rychle než ztratíte rozhodování o tom vůbec ze svých rukou. -

Krásné podzimní dni jdou po 10. říjnu. Brambory jsou sklizeny – úroda jich byla dobrá. Začíná se s dobýváním řepy. Trochu později než jindy. A ještě ke všemu málo potahů dělá rolníkům těžké starosti. Koně mají ještě na vojně. Pravda, vypomáhají vydatně ve vsi ubytované potahy vojenské, pomohly zasít, brambory sklidit, co však je platné, když ten rolník nemůže práci rozdělit si jak on uzná, musí podle toho kdy koně dostane. Už kdyby měli své.

16. října je stále pěkně. Jsme rozrušení smutnou zprávou, že zemřela paní Marková manželka krejčího. Mladá paní, zdravá, žijící jen pro svou rodinu, nedoprávala si vůbec žádných zábav. Její odchod je zvlášť tragický. Před třemi dny dostala otravu krve od nějaké „neštovičky“ na obličej. Při zjištění otravy odvezena byla do Slánské nemocnice, kam šla jen zemřít. Zanechává tu svému zdrcenému manželovi dvě děti: jednoho chlapce 7mi letého a druhého 2 letého. Markovic mají vlastní svůj domek u rozcestí silnic u mostu. Paní odchází tedy od spokojeného života.

18. října trvá ještě nádherné počasí. Je jistě zvláštností v tu dobu bouřka. K večeru docela směle hřmí. - V takovém čase ovšem se dobře dobývá řepa.

20. října odcházejí z obce poslední vojáci. Jsou to od 5ho pěšího pluku Pražského dvě technické čety a celý prapor uvedeného pluku. Mají od 13.října obsazeny kryty. Už týden se postupně demobilisuje a proto mizí z vesnic ze všech vojsko.

23. října se ukazuje dušičkový čas. Je chladno a jsou přepršky. - Ve znamení práce, bez oslav je 28. říjen..

30. října už 3 dni prší. Kdo nedokázal dodělat řepu zažije pěknou nepohodu při dodělávání.

1. listopadu nádherný sluneční den, bez větru. Je to letos výjimka pravidla, že v tento den musí být zima, ne-li déšť, tedy jistě vítr.

Jiné písmo:

Píše se rok 1950. Dvanáct dlouhých let uplynulo od doby, kdy poslední kronikář položil po svém zápisu pero. Mnoho dobrého i zlého přešlo přes obec Chržín a více zla, než dobra poznali občané této malé vísky. Druhá světová válka přivedla mnoho lidí na cesty, o kterých se jim nikdy nezdálo a také mnohým jiným jejich pěšinu navalila, až doufali, že ji mají na léta dobře ušlapanou. Osudy se mění a lidé s nimi. Já sám jsem nikdy nečekal, že budu pokračovat ve psaní osudu zdejších spoluobčanů a jen zápisky mého strýce, druhého kronikáře, mě dali tuto myšlenku.

Nemohu sice zapsati to, co již vymizelo z paměti za uplynulou dobu, ale ve své zprávě budu hleděti objasniti to, co snad za minulých 12 roků zaznamenáno nebylo.

B. Schovanec

1950

Počasí je tohoto roku opravdu nepřející. Téměř žádný sníh nenapadl, a ještě se jen krátce udržel. Mrazy trvaly několik dní, a největší byl 14 stupňů. Nyní v polovici února zmizel sníh i led, a ostré větry vysuší téměř suchou již zemi. Nepatrné noční mrazíky a úplně teplé dny připomínají již jaro,

Tohoto roku počalo se znovu úřadovati v nově zřízené úřadovně MNV. Budova která sloužila k témuž účelu dříve, měla býti opravena svépomocí občanů v r. 1946-48. Ale pro nepochopení většiny, zůstala ještě dnes nedostavena. Ještě malá rekonstrukce schodiště a oddávací místnosti bude snad v tomto roce hotova.

Je připraveno mnoho lepšího pro obec, opravy cest, terasů, parků a pod. Jednotné zemědělské družstvo zde ještě není. Ale bylo již mluveno o zřízení jeslí nebo školky pro pracující ženy.

Leden. Celý měsíc leden prošel ve znamení zemědělských smluv, které byly podepisovány 33 občany, vesměs zemědělci. Pouze dva odmítli je podepsat. Byl to F. Šrámek a J. Jaroš, někdejší obecní radní, oba zdejší hospodáři.

Celkem šlo o zemědělce s těmito výměrami půdy: Misterka 7.35 ha, vlastní půdy 22 ha. Bílek Václ. 24 ha, Prchal Fr. 19 ha, Šarboch K. 19 ha, Růženec Bedřich 14 ha, Píksáček Frant. 13 ha, Klomínský V. 12 ha, Jaroš J. 8.90 ha, Tichý V. 7 ha, Pavlíček J. 6.5 ha, Kočí V. 5 ha, Jakš Čeněk 3 ha, Los J. 3 ha, Šrámek a Škabradová A. á 2 ha.

Únor. Teplé počasí v únoru trvá. Občasné dešťové a sněhové přeháňky. Slané mrazíky přes noc. 11. února pozorováno první stoupání vody ve Vltavě, následek to posledních nočních deštíků a paprsků slunečních přes den.

Úmrtí Dne 4. února 1950 zemřela paní Marie Chmelařová, vdova po Čeňku Chmelařovi, bývalém zedníku v Chržíně. Byla pochována na zdejší katolický hřbitov ve věku 75 let.

Dne 9. února 1950, ve čtvrtek zemřel zdejší rolník na odpočinku, Josef Šaroš ve věku 78 let. Po delší nemoci dotrpěl ve slánské nemocnici v 9 hod. ráno. Pochován byl 12. února na hřbitově sv Klimenta do rodinné hrobky. Byl to dobrý, veselý člověk, u občanů oblíben.

V pondělí, dne 20. února 1950 ukázala se na nebi krásná polární zář. Úkaz, který již jednou (jak již v kronice psáno) se ukázal, ozářil celou oblohu severním směrem. Téměř v nezmenšené míře trval asi čtvrt hodiny. Pověřčivými, kterých na pokročilou dobu je s dostatek, hádáno na různá znamení a nebezpečí, které lidstvu v příštím čase hrozí.

Narození. Dne 21. února 1950 narodila se dcerka Frant. Novotného, dělníka v Chržíně. Dáno jí jméno (*tady jméno chybí, já doplňuji: Zdeňka*).

Březen. Celý měsíc prošel bez zaznamenání nějaké zvláštní události. Z drobných poznámek dovídáme se, že v prvních dnech březnových byla stát.statky n.p. Převzata k

obhospodařování část půdy, na které majitelé nehospodařili. Jmenovitě jsou to pozemky od zdejší fary, dále polnosti od statků Srbkovic a Slavíkovíc. Tak se znatelně zmenšila výměra zdejších zemědělců, kteří měli půdu v nájmu.

Jako další veřejná událost bylo likvidování zemědělských dodávkových smluv za r. 1949. Stojí za zmínku, že nejlépe své povinnosti vůči národu splnili zemědělci F. Piskáček čp. 15, V. Bílek čp. 20, F. Misterka čp. 16 a Václ. Kočí čp. 22, který za poctivě konanou práci byl odměněn pobytem v Karlových Varech. I zde se nám projevuje nový život naší vesnice,

Mírové manifestace, konané v celém státě a i ve státech okolních jako odpověď na válečné štvání chorých mozků v kapitalistických státech, měli ohlas i u nás. Několik žen zúčastnilo se sjezdu žen v Praze, kde jich statisíce manifestovalo nesouhlas s tímto novým, připravovaným ničením lidstva.

Počasí projevilo se nám velmi nestálé. Několik velice pěkných, teplých dnů na začátku měsíce se brzo pokazilo. Druhá půle měsíce se ukázala ve znamení dosti značných nočních mrazíků. Celkově ale dokázal březen, že je po vládě zimy a nebyl na závalu jarním pracím, které se úspěšně provádí.

Duben I zde projevilo se značné kolísání v podnebí. Hned první dny měsíce s nočními mrazíky vystřídány byly deštěm, který trochu zvlhčil vyschlou zemi. Tyto nepohody vyvrcholily 19. dubna, kdy prudké deště a silné krupobití nadělaly značné škody na kulturách i stromech. Nejvíce postiženy byly oblasti u Dolan ke Praze a v okolí Řípu, kde kroupy velikosti asi náprstku omlátily stromy, že byly úplně bez listů.

Události. Pro naši obec a i kraj významné je početí prací na místním rybníku, které byly zahájeny začátkem dubna. Tato akce, podporovaná státem, má zdejšími polími zajistit vláhu, která většíu roku chybí. Proto zde bude zřízen rybník o výměře 13 ha, vlastně jakési pařeniště. Bude se rozkládati od mlýna přes „panskou louku“ až pod samu obec do „zahrad“. „Červený potok“, který louku obíhá, bude veden novým korytem směrem od splavu u Budihostic mezi mlýnem a rybníkem pod most k Sazené. Druhý rybník, menší bude mezi Budihosticemi a Chržínem, pod silnicí. Tato akce a druhá podobná, která má za úkol osázení určitých neplodných pozemků, jistě bude mít vliv na hektarové výnosy našich polí a lépe zajistit výživu národa.

Druhá polovice měsíce dubna probíhá ve znamení velkých májových oslav. Přípravy jsou velkolepé jaké si také zaslouží dny, kdy vedoucí síla ve státě, dělnictvo, oslaví manifestací svou sílu, své sjednocení, o které 60 předcházejících májových oslav volalo. Svátek práce! V Chicagu r. 1866 padlo úrodné semě. Škoda jen, že se na jeho plodech nemohou podílet také synové a vnukové těch, kteří je naseli, a ti, kteří ještě dnes bojují o práva člověka tak, jako v minulosti bojovali u nás. Polovina světa si dnes stávkami vymáhá, aby měla možnost lidsky žít, možnost rozhodovat o sobě a své budoucnosti.

Mimo to oslaví celý národ své osvobození od německého jha r. 1945, kteráž výročí připadá na 5-9. května. Každý rád vzpomene na dny, kdy se první, tak toužebně

očekávaný ruský voják objevil, aby v poslední chvíli zahnal ty, kterým Slované a hlavně jejich první socialistický stát na světě byli trnem v oku.

Úmrtí. Dnes, 27. dubna 1950 zemřela zdejší občanka, paní Kateřina Makovcová ve věku 80 let. Byla vdovou po bývalém zdejším hrobníku. Jeden z jejích synů, František, je nyní předsedou místního národního výboru. Byla to hodná paní, oblíbená právě tak, jako její děti,

Květen. Začal velkolepými oslavami dělnické solidarity. Ve všech větších městech země, na mohutných táborech lidu pod heslem „Za mír – za vlast – za socialismus“ konaly se přehlídky síly sjednoceného dělnictva. Průvody bez konce, hudba, zpěv. Celé podniky, závody všech druhů, ukazovaly na krásně upravených alegorických vozech ovoce svého celoročního snažení. I naše okres. Město Velvary, kde se sešel několikatisícový tábor, bylo posíleno účastí 90 našich občanů. Průvod v Praze, skutečně bez konce trval 9 hodin.

Právě tak dny osvobození byly oslaveny takto nebyvale, za účasti všech složek národa. Armáda, lidová milice, Sokol, hasičské sbory apod. Prokazovali svoji zdatnost a odhodlání chránit lidově demokratický stát a naši další cestu k ještě vyšším cílům.

Počasí hodně proměnlivé v dubnu, pozměnilo se jen nepatrně. Deště střídají se suchými dny, které převládají.

Červen. Úroda, která se doposud zdála pěknou, dostává silné rány. Velká, přímo tropická vedra suší zemi a všechen organický vývin. Teploty kolem 40° Celsia přímo suší krásně vzrostlá žita a naprosto pálí ječmeny a brambory. Počasí je téměř celý měsíc stejné. Několik dešťů ku konci měsíce těžko nahradí napáchané škody. Bouře a vichry nebyvalé síly ničí stromoví i celou úrodu. Tak v posledních dnech červnových bylo zničeno stovky stromů silnou smrští, která se přes náš kraj přehnala. Stoleté kaštiny a topoly byly zlámány jak sirky. U nás byl poražen u potoka při mostu přes silnici silný akát a přes potok topol 1 m v průměru. Polní práce, dosti zpožděné pro sucha jsou pomalu dodělávány. Sena a vojtěšky daly letos poprvé krásnou úrodu. Sušené píce je dosti a bude-li i další seč tak dobrá, mají naši hospodáři o značnou starost méně. Úroda třešní je letos velice dobrá. I tvrdé ovoce se zdá pěkně připraveno.

Úmrtí. Dne června 1950 zemřel zdejší občan pan Josef Hrouda, bývalý kolář. Dlouholetá nemoc, poutající ho na lůžko právě tak jako jeho syna Josefa, dlouho se bránila smrti, která byla pro něj a jeho syna Václava, který se o něj staral velikým vysvobozením. Byl to hodný, řádný člověk, který v životě skutečně vytrpěl. Pochován je na zdejším katolickém hřbitově.

Červenec Počasí se značně zlepšilo. Denní dešťíky trochu srovnaly usychající úrodu. Horka jsou ještě značná, ale jsou mírněna častými bouřemi. Dne 5. padaly v nočních hodinách velké kroupy a místa nadělaly mírné škody. Je nebyvalé noční krupobití a ani starší občané něco podobného nepamatují. Doufejme, že se již do žní, do kterých chybí

několik dní nepříhodí nějaká větší živelná katastrofa.

Úmrtí Dne 20.července 1950 zemřel zdejší občan p. Antonín Podskalský, ve věku 66.roků. Pochován je na zdejším hřbitově.

Srpen uvedl se pěkným počasím, které ale netrvalo dlouho a bylo vystřídáno dešti, místy i bouřkami.

A zároveň s oblohou zakalila se i klidná hladina světového míru, následkem konfliktu na dálném východě. Napadení Severní Koree Spojenými státy severoamerickými a Jižní Koreou vyvolalo u nás i v dalším světě veliký ohlas. Dne 5. srpna byla překročena 38.rovnoběžka, hranice obou států. Urputné boje o každý metr půdy a veliké krveprolití v této nové válce je u všech národů po nedávných zkušenostech posuzováno dosti nepříznivě. Toto nejlépe charakterizuje právě konaný Kongres mezinárodního studentstva v Praze, který za přítomnosti zástupců téměř všech států vyzněl po projevu studentů korejských v ohromnou mírovou manifestaci.

Jako doplněk k této manifestaci máme u nás zprávy o průběhu žní a plnění výkupu. Průměrná úroda, místy možno říci pěkná, národem radostně kvitována a nejlepším důkazem pochopení mezi našimi zemědělci bylo rychlé plnění výkupních plánů, ve kterém soutěženo bylo celými okresy a kraji o první místo. V naší obci bylo dodáno 96 %. Doufejme, že i ta 4 % ještě budou dodána.

Září Velice pěkné počasí posloužilo našim zemědělcům, kteří se rozhodli k vyorání brambor. I zde byla sklizeň slušná a tak celý měsíc byl ve znamení brambor, jak v obchodech, tak ve družstvech a i dopravě. Svoz byl někdy tak rychlý, že jej družstva nestačila zdolávat.

Říjen Krásné, úplně nepodzimní počasí stále trvá. Velice dobrá úroda řepy je rychle zdolávána a mizí z polí. Místy celé obce již řepu dodělaly a na nádražích jsou celé hory, které čekají dorpavu do cukrovarů, které pojedou mimořádně dlouho.

Dne 26. října stala se na přejezdu stát.silnice v Mikovicích u Kralup velká nehoda. Srážka těžkého nákladního auta s motorovým osobním vlakem zavinila zatím smrt jednoho člověka, 4 těžce raněné a 27jiných lehce. Jelikož se jednalo o vlak do Velvar, bylo postiženo mnoho lidí z okolí. Z naší obce přímo přítomen nebyl nikdo.

Listopad Dodělává se krásná úroda cukrovky. Traktory a povozy těžko zdolávají pole, která se v posledních dnech měsíce změnila v močály. Po trochách je svážena řepa k cestám, kde se teprve nakládá k další dopravě do cukrovaru. Děkujeme jenom, že krásné počasí, jaké již dlouho v této době nebylo, vydrželo tak dlouho. Cukrovary letos těžko zdolají to ohromné množství v normálním čase, a zdá se, že bude před vánočními svátky, až vyprázdní přeplněné továrny.

Prosinec Zemědělci hledí využít posledních hezkých dnů k dodělání podzimních prací, která listopadová mokra pozdržela. Těžko se dohání zameškané dny, ač snaha našich zemědělců je zřejmá.

Jinak je patrna blížící se doba Vánoc. Úklid, nákupy, všeobecný spěch. Využívá se uvolnění různých druhů zboží a slevy, které vláda pro lid povolila. Slavnostní nálada je zřejmě i tam, kde se více méně nemůže zapomenout, že se tyto svátky trávily v zemích jiných, za poměrů pro jednotlivce značně odlišných.

Úmrtí Dne 21. prosince 1950 zemřel zdejší, dočasně nejstarší občan, pan Melichar ve věku 90 let. Mnoha občany byl doprovoben k poslednímu spánku na zdejší hřbitov dne 23.12.1950. Takřka do posledních sil těšil se dobrému zdraví.

A nerad zaznamenávám zprávu, která silně zakalila vánoční již náladu. Dne 21. prosince udála se na přejezdu dráhy ve st. Podivín u Brna katastrofa autobusu, který byl na přejezdu zachycen jedoucím rychlíkem a rychlostí 70 km byl na místě i s cestujícími zničen. Dle úřední zprávy: 30 mrtvých, 56 raněných, z nich hodně těžce. Počet pravděpodobně stoupne! Rychlíkový stroj a 3 vozy vykolejily 80 m dále a převrhly se. Raněn byl topič.

Vláda se usnesla na vypravení státního pohřbu a na zajištění všech pozůstalých po obětech.

Byli smutné svátky kolem Brna, ač jinak díky dobře zásobenému trhu a tudíž i četným dárkům prožily jsme jedny z nejkrásnějších vánoc. A zase se po třídním klidu natáčí kola a dokončuje se druhý, rozhodující rok pětiletky.

Pomalou končí pátý rok svobodného, lidovědemokratického státu a každým dnem se upevňují dobře položené základy.

Počasí Mírné mrazíky v druhé půli měsíce byly vystřídány sněžením, a místy i deštěm. Teprve po Štědrém dnu napadlo asi 15 cm sněhu a hned udeřily mrazíky do 10°C. Stráně a návsi hemží se sáňkujícími a zdá se, že si paní Zima umínila býti letos dosti zlá.

Tímto končí události r. 1950 a jsme v očekávání lepších věcí v r. 1951.

1951

„Sám nejsi nic, a nebýt sám je těžké,
ptáků je na sta, květů na tisíc
a všechny jsou hezké,
co jsi však mezi nimi
s rty nesdílnými?...“
S.K. Neumann

Leden

Letošní rok, právě jako minulý znamená se nepatrným množstvím sněhu. Nepatrné

sněhové přeháňky nestačí pokrýt černající se zem a i ono malé procento sněhu rychle taje při téměř úplně jarním počasí. Nestává se často, aby zemědělci konali různé zemědělské práce, hlubokou orbu, podmítku apod. Teploty se pohybují mezi -5°C za noci a $+10^{\circ}\text{C}$ ve dne. Nenapadne-li sníh ještě později, nebude této zimy mimo několika dní v prosinci, téměř vůbec žádný. Majitelé hostinců s obavami hledí na prázdné lednice.

Únor Počasí je beze změn.

Měsíc proběhl celkem bez zvláštních událostí. Mimo výročních oslav února 1948 a založení lidových milic 1948, stojí za zmínku zavedení lístků na chléb a mouku, platných od 26. února 1951. Tato nutnost, jako odpověď na zkrmování chleba a obilovin dobyt看kem, byla obyvatelstvem kladně přijata. Patrné změny v cenách provedeny nebyly. Má tedy dnes každý možnost nakupovat volně, a při tom má záruku, že mu je zachováno nezbytné minimum za normální cenu.

Březen Mírné, takřka jarní počasí střídá se s mírnými sněhovými přeháňkami a nočními mrazíky. Začínají se prvé jarní práce v polích.

Následující „soupis místních jmen“ jsem našla založený v kronice na malém papírku,

napsaný tužkou. Myslím, že sem patří.

Soupis místních jmen a pomístných názvů

Obec: Chržín

Politický okres: Kralupy

I. Jméno obce

úředně: Chržín

lidově: Chržín. Je to ves. Říká se: do Chržína, za Chržínem, v Chržíně

původ: Nikde o něm nečteme. Jen z vyprávění starých občanů, jak i oni prý slyšali se dovídáme. Podle jedněch první člověk který se usadil v těchto místech jmenoval se Chrž. Druzí zase tvrdí, že návrší či kopec, po jehož svahu je větší část naší vsi rozprostřena jmenoval se Chrž.

I. Jména částí obce

Brčkov: je to řada domků „vybíhající“ z návsi k severu. Původ jména nikdo nám nemůže vysvětliti.

Pouska: je to uzavřený kout mezi dvěma statky. Kdysi prý býval zde otevřený východ ze vsi, ale omezený. Hlavně sloužil k vypouštění dobytka na pastvu.

Na příkopech: řada nových domků postavených v místech kde ještě asi před 25 lety byly vykopány příkopy jimiž sváděly se případné přívaly vod z návrší vn příznivějším směru.

Na farmě: jméno novodobé. Na rozlehlém pozemku v malém domku žil tu jeden občan několik roků opravdu po farmářsku.

V lesíku: samota. Novodobé. Před rokem postavil si pensista v odlehlém lesíku rod domek.

I. Společné pomístné názvy

Za stodolou, Za farou, U kostela, U mlýna – jména, k nimž není třeba vysvětlivek.

I. Pomístné názvy

Od severu:

Loučka: rozsáhlá část katastru. Prostírá se až na 4 km k severu kde soisedí s pozemk, které náleží k obci Loucká (dříve prý Loučka). Tato část dělí se na menší úseky jež nazvány.

Na průhoně: sousední obci byl prý tudy vyhrazen průhon dobytka.

Mezicestí: polnosti, jež ohraničují dvě souběžné cesty.

U silnice: při okresní silnici.

Dvojhona: pruhy polí, které jsou na délce tvarem jako dělena. Pole dvě hona dlouhé.

Středopole: Obdélníkové dílce položeny jsou příčně mezi jinak běžící pruhy.

Na sekyře: 3 pozemky mají tvar sekyry.

Stříbrná: Pole označují se za nejlepší v katastru.

Na zdolnici: Z roviny se role snižují do údolí.

Na kobyle: zůstává neobjasněno.

Na Americce: rovněž neobjasněno

Na cihelně: kdysi prý zde stávala cihelna.

Na malých dílcích: malé dílce luk.